

มองพัฒนาการ ของสังคมไทย ผ่านพัฒนาการของ บทเพลงไทยลูกทุ่ง

วัชรนันท์ ชูแก้ว

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งนำเสนอเรื่องพัฒนาการของสังคมไทย โดยมองผ่านพัฒนาการของเพลงไทยลูกทุ่ง ผลการศึกษาพบว่า พัฒนาการของเพลงไทยลูกทุ่งนั้นสามารถจำแนกได้ 2 ช่วง คือ (1) ยุคบุกเบิกกระทั่งถึงสมัย ฟุ่มพวง ดวงจันทร์ ซึ่งแบ่งย่อยออกเป็น ยุคดั้งเดิม ยุคทอง ยุคภาพยนตร์เพลง ยุคเพื่อชีวิต ยุคหางเครื่องและ คอนเสิร์ต และยุคลูกทุ่งแนวสตริง (2) ยุคหลังฟุ่มพวง ดวงจันทร์กระทั่งถึงปัจจุบัน แบ่งย่อยออกเป็นเพลงไทยลูกทุ่งแนวสตริง เพลงไทยลูกทุ่งแนวเพื่อชีวิต และเพลงไทยลูกทุ่งแนวป๊อปแดนซ์ ความน่าสนใจอยู่ที่เพลงไทยลูกทุ่งมีความพลั้วไหวยืดหยุ่น สามารถผสมผสานเข้ากับแนวเพลงที่อยู่ในกระแสนิยมของยุคสมัยได้อย่างกลมกลืนลงตัว วิวัฒนาการที่เกิดขึ้นนี้เป็นผลสืบเนื่องจากการปรับตัวเพื่อความอยู่รอดนั่นเอง

ส่วนพัฒนาการของสังคมไทยที่มองเห็นจากเนื้อหาของบทเพลงไทยลูกทุ่งปรากฏว่า เพลงไทยลูกทุ่งในอดีตมุ่งสะท้อนลักษณะภูมิประเทศ ภูมิอากาศ พันธุ์ไม้พื้นบ้าน ทรัพยากรในท้องถิ่น ซึ่งเป็นลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ชนบท จากนั้นก็บอกเล่าให้มองเห็นวิถีชีวิตของคนชนบททั้งด้าน

ความคิด ความเชื่อ ศาสนา ความเป็นอยู่ ภาพที่ถ่ายทอดออกมาทำให้มองเห็นว่าคนชนบทผูกพันกับท้องถิ่น ธรรมชาติ และการเกษตรกรรม ส่วนเนื้อหาของบทเพลงไทยลูกทุ่งในยุคต่อมา สะท้อนให้เห็นวิถีชีวิตของคนชนบทที่เริ่มต้องต่อสู้ดิ้นรนกับการดำเนินชีวิต ความยากจน การศึกษา และอื่นๆ โดยสอดแทรกสภาพสังคมวัฒนธรรมของพื้นที่ชนบทไว้ด้วย และสุดท้ายยุคปัจจุบันเนื้อหาของบทเพลงไทยลูกทุ่งสะท้อนให้เห็นการเปลี่ยนแปลงของวิถีสังคมของคนชนบทอันเนื่องมาจากกระแสทุนนิยม วัฒนธรรมตะวันตก โลกาภิวัตน์ และอื่นๆ ซึ่งมีอิทธิพลต่อการเข้ามาเปลี่ยนแปลงความคิด ความเชื่อ ค่านิยมของชาวบ้านให้หันเหไปสู่วิถีแบบใหม่ ค่านิยมที่ดึงามที่คนในสังคมเคยยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติ เมื่อถูกละเลยมองข้ามความสำคัญอิทธิพลจากภายนอกก็เริ่มกัดกร่อนทำลายความเป็นไทย ทำให้คนไทยรุ่นใหม่เริ่มอยู่อย่างคนไร้ราก อันเป็นภาวะการณ์ที่น่าห่วงใยอย่างยิ่ง

คำสำคัญ: เพลงไทยลูกทุ่ง, พัฒนาการของสังคมไทย, พัฒนาการของบทเพลงไทยลูกทุ่ง

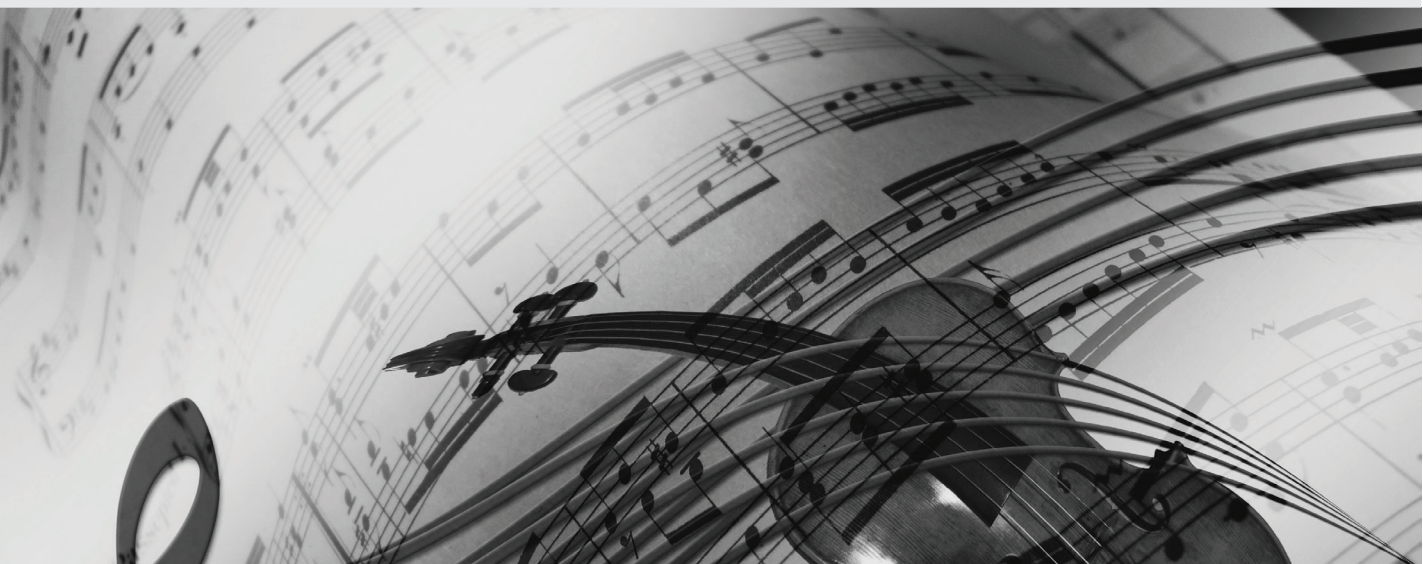
ABSTRACT

The article aims to present the development of Thai society through Thai folk songs evolution, The result shows that Thai folk songs evolution can be divided into 2 periods as following; (1) pioneer era till Age of Pumpuang Duangchan which divided into sub eras as Origin, Golden Age, Age of musical film, Age of Social message songs, Age of dancers and concert, and Age of String folk songs, (2) After Pumpuang Duangchan passed away until present day which divided into String folk songs, Thai Social message folk songs and Thai Pop dance folk songs, The interest of Thai folk song is elastic, integrated into popularity music genre in harmony, This evolution is the result of adaptation to survival itself,

The development of Thai society which can be seen from the content of Thai folk songs shows that Thai folk songs in the past focuses on the landscape, climate, local plants, local resources, which is the physical characteristics of the local countryside,

Then, they tell the countryside lifestyle in terms of conceptual, beliefs, religions, and livelihood, The broadcasts through the songs show that rural people are attached to local nature and agriculture, The lyric of Thai folk songs in later times reflects the way of rural people struggling to live, poor, education and other by inserting the social and cultural background of the countryside, And finally in the present day, the lyrics reflect the change of rural people's livelihood because of the flow of capitalism, western culture, globalization, etc, which influences the change of ideas, beliefs, and values of people turned into a new lifestyle, The good values that people have taken as a guideline when they neglected, external influences have eroded Thai identity, It effects new generation of Thai people began as rootless, It is a very worrying situation nowadays,

Keywords: Thai folk songs, Development of Thai Society, Thai folk songs evolution

ความเป็นมา

วงการวรรณกรรมไทยจัดเอาบทเพลงไม่ว่าจะเป็นบทเพลงลูกทุ่ง บทเพลงลูกกรุง บทเพลงเพื่อชีวิต บทเพลงสุนทราภรณ์ บทเพลงสากล บทเพลงกล่อมเด็ก หรือบทเพลงอื่นๆ เป็นวรรณกรรมประเภทหนึ่ง ทั้งนี้เพราะนิยามความหมายของวรรณกรรม รื่นฤทัย สัจจพันธุ์ (2553, 4) กล่าวว่า หมายถึง หนังสือและข้อเขียนทุกชนิดทุกประเภทที่เขียนขึ้นแสดงความรู้ ความคิด ความรู้สึก หรือสื่อความเข้าใจ และอธิบายสิ่งต่างๆ ฉะนั้นเพลงไทยลูกทุ่งที่แต่งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความบันเทิงแก่ผู้ฟัง ความรื่นรมย์อันเกิดจากสุนทรียะทางภาษา ท่วงทำนองการขับร้อง การถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึกของศิลปินจนทำให้ผู้ฟังเกิดอรรถรสทางอารมณ์นี้ ทำให้บทเพลงจัดเป็นวรรณกรรมตามนิยามความหมายดังกล่าวด้วย บทเพลงไทยลูกทุ่งเมื่อจัดเป็นวรรณกรรมจึงมีลักษณะสำคัญประการหนึ่ง คือ มีความสัมพันธ์กับสังคม ทวีศักดิ์ ปิ่นทอง (2554, 16-22) กล่าวว่า ความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับสังคมนั้นเกิดขึ้นได้ 2 ลักษณะ คือ สังคมมีอิทธิพลต่อวรรณกรรมและวรรณกรรมมีอิทธิพลต่อสังคม

สังคมมีอิทธิพลต่อวรรณกรรม 3 ประการ คือ (1) สังคมมีอิทธิพลต่อวรรณกรรมด้านภาษาภาษาคือสิ่งที่ใช้สื่อสารในสังคม จะเห็นว่าในการแต่งบทเพลงหรือวรรณกรรมขึ้นนั้นกวีย่อมต้องใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดเรื่องราว กวีชาติใดก็จะใช้ภาษาของชาติตนแต่งบทเพลงหรือวรรณกรรมขึ้น ดังนั้นจะเห็นว่าในบทเพลงไทยลูกทุ่งปรากฏภาษาถิ่นด้วย ส่วนใหญ่มักจะเป็นคำพื้นเมืองตามถิ่นกำเนิดของผู้ขับร้อง (2) สังคมมีอิทธิพลต่อการกำหนดรูปแบบของวรรณกรรม การที่จะสร้างสรรค์วรรณกรรมได้นั้นก็ต้องอาศัยรูปแบบการประพันธ์ที่มีอยู่ใน

สังคม บทเพลงก็จัดเป็นรูปแบบการประพันธ์ประเภทหนึ่ง รูปแบบการประพันธ์นี้ไม่เพียงแต่เป็นต้นแบบการประพันธ์ แต่ยังแสดงถึงความนิยมของยุคสมัยด้วย (3) สังคมมีอิทธิพลต่อการกำหนดแนวคิดและแนวเรื่อง เนื่องจากกวีเป็นคนที่อยู่ในสังคม เมื่อรับรู้เรื่องราวต่างๆ ที่เกิดขึ้น แล้วเรื่องราวเหล่านั้นส่งผลต่อความนึกคิดของกวี กวีจึงอดไม่ได้ที่จะนำเอาเรื่องราวเหล่านั้นมาถ่ายทอดตามความรู้สึกนึกคิดของคนในสังคม

ด้านวรรณกรรมมีอิทธิพลต่อสังคมปรากฏ 3 ประการ คือ (1) บทเพลงหรือวรรณกรรมมีบทบาทต่อการสร้างสำนึกร่วมในความเป็นชาติ เนื่องจากวรรณกรรมหรือบทเพลงเป็นสมบัติของคนในชาติ คนในชาติจึงรู้สึกว่วรรณกรรมหรือบทเพลงเป็นสมบัติของตนด้วย (2) วรรณกรรมหรือบทเพลงมีบทบาทต่อผู้รับสาร 2 ประการ คือ ประเพณีอารมณณ์และประเพณีปัญญา ประเพณีอารมณณ์ คือ การให้ความบันเทิง ซึ่งเป็นหน้าที่หลักของบทเพลงหรือวรรณกรรม ส่วนประเพณีปัญญา คือ การให้ความรู้หรือข้อคิดแก่ผู้รับสาร (3) บทเพลงหรือวรรณกรรม

มีบทบาทต่อการบันทึกหรือสะท้อนภาพสังคม เนื่องจากกวีเป็นคนที่อยู่ในสังคม เมื่อพบเห็นเรื่องราวหรือเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้น ย่อมนำเอาเรื่องราวเหล่านั้นมากล่าวไว้ในงานประพันธ์ของตน ดังที่ วิทย์ ศิวะศรียานนท์ (2544, 196-197) กล่าวว่า กวีถึงจะเป็นคนเดียวที่เปรียบเสมือนสามคนคือ นอกจากเป็นนักประพันธ์แต่งหนังสือแล้ว ยังเป็นหน่วยหนึ่งของคนรุ่นนั้น สมัยนั้น และเป็นพลเมืองอีกด้วย เหตุนี้ก็ย่อมเอาหูไปนาเอาตาไปไร่กับเหตุการณ์หรือเรื่องราวที่ประจักษ์แก่ใจเสียมิได้ เสมือนผู้ประพันธ์บทเพลงที่นำเอาเรื่องราวในสังคมมาเป็นวัตถุดิบในการเรียบเรียงบทเพลง โดยแทรกอารมณ์ ความรู้สึก ทัศนคติจินตนาการ เสริมแต่งเข้าไปด้วย บทเพลงจึงเป็นงานศิลปะที่ใช้ความงามแห่งภาษาห่อหุ้มความจริงแห่งชีวิตเอาไว้ (รีโนลด์ส สัจจพันธ์, 2553, 2) ความจริงบางส่วนในโลกของบทเพลงเฉกเช่นเดียวกับโลกที่ห่อหุ้มตัวมนุษย์ คือ มีทั้งโลกทางกายภาพและโลกทางสังคม เพียงแต่โลกแห่งความเป็นจริงในบทเพลงหรือวรรณกรรมนั้น เป็นเพียงเงาสะท้อน ดังที่ ตรีศิลป์ บุญขจร (2542, 5) กล่าวว่า วรรณกรรมเป็นคั่นช่องที่ฉายภาพชีวิตของยุคสมัย เอาไว้ วรรณกรรมจึงเป็นเครื่องสะท้อนสังคม

การศึกษาในครั้งนี้จึงเป็นการศึกษาบทเพลงไทยลูกทุ่งในฐานะเป็นวรรณกรรมสะท้อนภาพสังคม

โดยเน้นการศึกษาเนื้อหาของเพลงมากกว่าทำนอง การขับร้องหรือการแสดง ดังนั้นเพื่อให้มองเห็น ควบคู่ ระหว่างพัฒนาการของสังคมไทยและพัฒนาการของเพลงไทยลูกทุ่ง อันเป็นการศึกษาวรรณกรรมควบคู่ไปกับสังคม ตามแนวทางการศึกษาของ จินตนา ดำรงเลิศ (2533) และ สุรพล วิรุฬห์รักษ์ (2556) ซึ่งนักวิชาการ ทั้ง 2 คน ได้แบ่งวิวัฒนาการของเพลงไทยลูกทุ่ง ออกเป็น 7 ยุค คือ (1) ยุคต้น (2) ยุคทองของเพลงไทยลูกทุ่ง (3) ยุคภาพยนตร์เพลง (4) ยุคเพลงเพื่อชีวิต (5) ยุคหางเครื่องและคอนเสิร์ต (6) ยุคเพลงลูกทุ่งแนวสตรีท (7) ยุคปัจจุบัน แนวทางการศึกษาดังกล่าวนี้ผู้ศึกษาได้นำมาเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดในการมองพัฒนาการของสังคมไทยผ่านพัฒนาการของเพลงไทยลูกทุ่ง โดยจัดแบ่งเป็น 2 ยุคสมัย คือ (1) เพลงไทยลูกทุ่งยอดนิยมในวันวานกับการสะท้อนภาพสังคมไทยในอดีตช่วง พ.ศ. 2481 ถึง พ.ศ. 2535 (2) เพลงไทยลูกทุ่งยอดนิยมในปัจจุบันกับการสะท้อนภาพสังคมตามยุคสมัยช่วง พ.ศ. 2536 ถึง พ.ศ. 2560 โดยหยิบยกบทเพลงแต่ละยุคสมัยจำนวน 9 บทเพลงรวมทั้งหมด 18 บทเพลง โดยมีรายละเอียด ดังนี้

เพลงไทยลูกทุ่งยอดนิยมในวันวานกับการสะท้อนภาพสังคมไทยในอดีต

เพลงไทยลูกทุ่งเป็นเพลงที่มีวิวัฒนาการมาจากเพลงพื้นเมืองหรือเพลงชาวบ้าน แรกเริ่มเดิมทียังไม่มี การแยกประเภทออกเป็นเพลงลูกทุ่งและเพลงลูกกรุง เพราะเป็นเพลงสากลด้วยกัน ดังนั้นถ้าจะพิจารณาถึง กำเนิดของเพลงลูกทุ่งแล้ว อาจกล่าวได้ว่า เพลงลูกทุ่งเกิดมานานเท่ากับเพลงไทยสากล (จินตนา ดำรงเลิศ, 2533, 3, 41-42) พรรณราย คำใสภา (2549, 34) กล่าวว่า เพลงลูกทุ่งมีกำเนิดขึ้นอย่างชัดเจนหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยเกิดจากการ

ยุคภาพยนตร์เพลงอยู่ระหว่างช่วง พ.ศ. 2513 - 2515
ในยุคนี้วงการเพลงไทยลูกทุ่งเกิดการแข่งขัน
ระหว่างเพลงลูกทุ่งและเพลงลูกกรุงอย่างหนัก
ทำให้นักแต่งเพลง ค่ายเพลง และศิลปิน ต่างก็ดิ้นรนเพื่อความอยู่รอด
และต่างก็พยายามสร้างความโดดเด่นอันเป็นอัตลักษณ์ให้เกิดขึ้น

ประสมประสานของดนตรีหลายๆ แบบเข้าด้วยกัน โดยเริ่มจากเพลงพื้นบ้าน เพลงไทยเดิม รวมเข้ากับเพลง
ร๊าวที่เกิดขึ้นในสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 ต่อมาก็ได้รวมเข้ากับเพลงเพื่อชีวิตที่เกิดขึ้นจากแรงผลักดันของ
เศรษฐกิจและสังคมที่คับแค้น ยุ่งยากและขัดสน ทั้งในด้านสังคมและการเมือง เพลงลูกทุ่งจึงเป็นวรรณกรรม
ที่มีรากฐานมาจากชนบทโดยสะท้อนถึงวิถีชีวิต สภาพสังคม อุดมคติ และวัฒนธรรม โดยเฉพาะสังคม
เกษตรกรรม ซึ่งภาษาสมัยใหม่เรียกว่า *ชนชั้นกรรมาชีพ* (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2532,
11 ; พรรณราย คำโสภา, 2549) ซึ่งนิยามความหมายนี้ผู้เขียนจะใช้เป็นกรอบแนวคิดในการหยิบยกบทเพลง
ของแต่ละยุคสมัยเป็นวรรณกรรมสำหรับศึกษา โดยเริ่มตั้งแต่ยุคดั้งเดิม

บทเพลงลูกทุ่งยุคดั้งเดิม

ยุคดั้งเดิมหรือยุคบุกเบิกของบทเพลงไทยลูกทุ่งอยู่ในช่วง พ.ศ. 2481 - 2507 บทเพลงที่หยิบยกมาเป็น
กรณีศึกษา คือ *เพลงเจ้าสาวชาวไร่* ทั้งนี้เพราะได้ชื่อว่าเป็นบทเพลงที่มีแนวเป็นลูกทุ่งเพลงแรกของไทย

เพลงเจ้าสาวชาวไร่ ประพันธ์โดย เหม เวชกร ขับร้องโดย ค้ารณ สัมบุญณานนท์ ในสมัยนั้นบทเพลงนี้
เป็นบทเพลงประกอบวิทยุ ยังไม่มีการบันทึกแผ่นเสียง (เจนภพ จบกระบวนวรรณ, 2550, 11) เนื้อหาในบทเพลง
กล่าวถึงความรักของหนุ่มชนบทที่มีต่อสาวคนรัก ชายหนุ่มคร่ำครวญพรรณนารักที่มีต่อสาวเจ้า โดยเทียบเคียง
ความอ้างว้างเปล่าเปลี่ยวหัวใจกับความกว้างขวางเจียบเหงามของทุ่งนา เมื่อชายหนุ่มได้เจอกับหญิงสาว หัวใจ
ที่เคยแห้งแล้งก็กลับมาชุ่มฉ่ำเป็นสุข ดังปรากฏในบทเพลง

*“ทุ่งกว้างกว้างใจ จะเหลียวไปไหน วิเวกครวญหา วันนั้นบุญตา
เพราะเจ้าแม่มา ลงมาสู่ดิน ทุ่งกว้างร้างแรม จะพากันแยม แซ่มซีนไปสิ้น
โคมตรุษยพิน เยี่ยมถิ่นสุชา”*
(ค้ำรณ สัมบุญณานนท์: เจ้าสาวชาวไร่)

คำฝากรักที่ชายหนุ่มพรำบอกหญิงสาวยังปรากฏในเนื้อเพลงที่ว่า

“เลือกฉันมันหมาย เป็นเพื่อนร่วมตาย ข้างกายสักคน ตัวฉันคนยาก
หวังฝากตัวตน แล้งจิตใจตน แม้นว่าหน้ามน เมตตาสักคน พอได้รอดตาย”
(คำรณ สัมบุญณานนท์: เจ้าสาวชาวไร่)

จะเห็นว่าบทเพลงลูกทุ่งในระยะแรกนั้น มุ่งเน้นในด้านการถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกโดยเฉพาะประเด็นความรักของหนุ่มสาวชนบท ซึ่งผู้ประพันธ์นำเอาลักษณะทางกายภาพของท้องถิ่นชนบทมาเทียบเคียงอารมณ์ เพื่อให้มองเห็นความรู้สึกของหนุ่มสาวเข้มข้นขึ้น ดังนั้นเพื่อให้มองเห็นความเป็นลูกทุ่งในระยะแรกๆ ชัดเจนขึ้นจะขอยกตัวอย่างอีกบทเพลงคือเพลงสาวชาวไร่

เพลงสาวชาวไร่ ผู้ขับร้อง ศิริจันทร์ อิศรางกูร ณ อยุธยา เนื้อหาในบทเพลงนำเสนอผ่านภาษาเรียบง่าย เล่าให้เห็นวิถีของสาวบ้านไร่โดยตรงไปตรงมา ฟังแล้วเกิดมโนภาพ มองเห็นวิถีของสาวชาวบ้านที่ยังไม่รับการศึกษา การอยู่ห่างไกลจากความเจริญนี้ได้บ่มเพาะให้แม่หญิงอยู่ในกรอบของวิถียุคเก่า ทั้งด้านการใช้ชีวิตและกระบวนการคิด มองเห็นได้จากวิถีชีวิต ความคิด ความงาม และความรัก

วิถีชีวิตของสาวบ้านไร่ที่สะท้อนผ่านบทเพลงนี้ปรากฏในลักษณะบรรยายให้เห็นวิถีปฏิบัติของหญิงสาวบ้านที่เกี่ยวข้องอยู่กับอาชีพเกษตรกรรม คือ ปลูกพืชไร่ อาทิ เผือก มัน ซึ่งเป็นการทำเกษตรเพื่อยังชีพมากกว่าจะปลูกเพื่อค้าขาย สาวบ้านทุ่งในยุคนี้จึงผูกพันอยู่กับท้องถิ่น พืช สัตว์ และใช้ชีวิตผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนเป็นวัฏจักรบนผืนแผ่นดินมาตุภูมิ

ศิริจันทร์ อิศรางกูร ณ อยุธยา

“สาวชาวบ้านไร่ อยู่ห่างไกลการศึกษาและสังคม...”
“สาวชาวบ้านไร่ อยู่ห่างไกลกับความหวานของวจี
ปลูกเผือกมัน ผืนแต่เป็นชาวไร่ที่ดี ไม่มีรถยนต์ขี่ คงมีแต่เกวียนเทียมควาย”
(ศิริจันทร์ อิศรางกูร: สาวชาวไร่)

ด้านความนึกคิดของแม่หญิงบ้านไร่ยังเต็มไปด้วยอุดมคติ คือ ฝันถึงความดีงาม ทั้งความงามอันเกิดจากวิถีปฏิบัติ ความบรมสุขสงบอันเกิดจากความเรียบง่ายในการดำรงชีวิต หญิงสาวชนบทยุคนี้จึงอยู่อย่างร่มเย็นเป็นสุขบนความเป็นอยู่ตามอัตภาพ

ด้านความรัก สาวชนบทฝันถึงรักแบบอุดมคติคือ การรักเดียวใจเดียว รักแล้วรักเลย ในบทเพลงนี้จึงปรากฏรูปแบบความรักของสาวชนบทในแบบปักใจรักคล้ายกับรูปแบบความรักของนางเอกในวรรณคดี ดังปรากฏในเนื้อเพลงว่า

“สาวชาวบ้านไร่ อยากฝากใจ มอบความรักใครสักคน
หากชายใดรักปักใจชาวไร่หน้ามน อยากลั้ววิมานจะโค่น แม้รักคนชาวไร่ในดวง”
(ศิริจันทร์ อิศรางกูร: สาวชาวไร่)

และสุดท้ายความงามของหญิงชนบท ปรากฏทั้งความงามอันเกิดจากจิตใจ ใสซื่อ บริสุทธิ์ ซึ่งเป็นความงามหมดยอดจากภายใน และความงามอันเกิดจากการแต่งแต้มสีสันโดยสายลม แสงแดด จากการตรากตรำทำงาน สีสันที่ได้รับจากการแต่งแต้มจากธรรมชาตินี้ ทำให้สาวชนบทงามอย่างมีคุณค่า แม้ใบหน้าและผิวกายของเธอจะไร้สีสันจากเครื่องสำอาง

“...ปากไม่แดงแป้งไม่ทาไม่น่าชื่นชม ผิดดำเพราะกะรำแดดลม ไม่แก่สังคมโง่งมเหลือดี...”
“...สาวชาวชาวบ้านไร่ แสงแดดสายลม ช่วยบ่มเสริมสวยผิวกาย...”
(ศิริจันทร์ อิศรางกูร: สาวชาวไร่)

นอกจากบทเพลงที่กล่าวมาแล้ว ศิริจันทร์ อิศรางกูร ณ อยุธยา ยังโด่งดังกับบทเพลงที่มีเนื้อหาทำนองเดียวกันกับสาวชาวไร่อีก อาทิ สาวชาวสวน สาวชานา สาวคลองอ้อม จึงกล่าวได้ว่านักร้องผู้นี้เป็นศิลปินคุณภาพแห่งยุคเลยทีเดียว

ยุคทองของบทเพลงไทยลูกทุ่ง

ยุคทองของเพลงไทยลูกทุ่งอยู่ระหว่าง พ.ศ. 2507 - 2513 นักร้องที่มีชื่อเสียงยอดนิยม อาทิ ทูล ทองใจ ปอง ปรีดา ไพรวลัย ลูกเพชร ชาย เมืองสิงห์ ก้าน แก้วสุพรรณ ฯลฯ บทเพลงลูกทุ่งที่เฟื่องฟูมากที่สุดในยุคนี้คือ บทเพลงของ สุรพล สมบัติเจริญ ในการมอภาพสังคมจากบทเพลงลูกทุ่งยุคนี้จึงมองผ่านบทเพลง *เขมรไล่ควายและชมทุ่ง*

เขมรไล่ควาย ผู้ขับร้อง สุรพล สมบัติเจริญ นักร้องผู้นี้ชื่อจริงว่า พันจ่าอากาศโท ลำดวน สมบัติเจริญ พี่นเพเป็นคนจังหวัดสุพรรณบุรี เนื้อหาของบทเพลงนี้สะท้อนให้วิถีชีวิตในช่วงที่เสรีจิ้นจากภารกิจการทำงาน ดังปรากฏในเนื้อเพลงว่า

“เราชวานาอยู่กับควาย พอหมดงานไถ เราจึงฝูงควายคืนบ้าน
พออาบน้ำควายสำราญ แล้วเสรีจากรงาน เบิกบานร้องเพลงรำวง”
(สุรพล สมบัติเจริญ: เขมรไล่ควาย)

จะเห็นว่าเนื้อหาของบทเพลงนี้ได้สะท้อนให้เห็นความสุขความสบายใจของชวานา ภาพแห่งความสุขนี้ก่อเกิดขึ้นหลังจากชวานาได้ผ่านพ้นช่วงเวลาการทำงานอันหนักหน่วงแล้ว ภารกิจเมื่อโดนปลดเปลื้องความโล่ง เบา สบาย จึงเกิดขึ้น ชวานาจึงสำแดงความสบายใจผ่านการร้องรำทำเพลง ดังปรากฏในเนื้อเพลงว่า

เพลิน พรหมแดน

“เราชวานาสุขสบาย คืบค้ำเดือนหงาย เราชีหลังควายร้องส่ง
ฉาบฉิ้งทั้งกลอนหมองหมอง จะเท่งทิงมม รำวงแสนเพลินเพลินใจ”
(สุรพล สมบัติเจริญ: เขมรไล่ควาย)

บทเพลง ชมทุ่ง ผู้ขับร้อง เพลิน พรหมแดน นักร้องผู้นี้ชื่อ-สกุลจริง สมส่วน พรหมสว่าง พี่นเพเป็นคนจังหวัดปราจีนบุรี (ปัจจุบันขึ้นกับจังหวัดสระแก้ว) เป็นอีกบทเพลงที่สะท้อนให้เห็นภาพความสุขของชวานาในช่วงเสรีจิ้นภารกิจจากการทำงานหรือกระบวนการทำงานในแต่ละวัน ดังปรากฏในเนื้อเพลง

“เห่เฮ้ ห่าฮ้า เสรีจากรงานนา แล้วเมื่อเวลาเย็นๆ เป้าขด้อยแล้วพาเจ้าทวยเดินเล่น
ลมพัดเย็นๆ มาเดินเล่นไปตามคันนา แสนสุขใจนั่งบนหลังควาย ควายก็และเล็มหญ้า
นั่นก็ร้อง อ๊ับ อ๊ับ อยู่กลางนา เสียงเขียดร้องจ้า เมื่อเวลาฝนพรำ”
(เพลิน พรหมแดน: ชมทุ่ง)

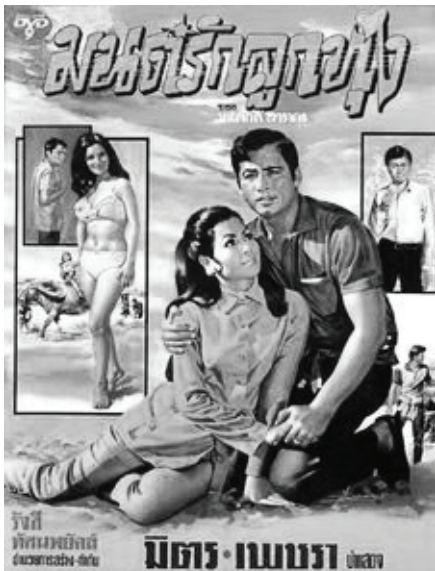
ความโดดเด่นของบทเพลงนี้มี 2 ประการ คือ (1) สะท้อนบรรยากาศของทุ่งนาชนบทให้เห็นภาพอย่างตรงไปตรงมา ฟังเนื้อความแล้วสามารถจินตนาการตามได้และรับรู้มองเห็นมโนภาพนั้นตามจริง ดังปรากฏในเนื้อเพลงว่า

“นกน้อยบินจร นกเขาคืนคอนก็เมื่อตอนจะค่ำ ลมทุ่งพัดโชยขึ้นฉ่ำ
 สาว ๆ อาบน้ำอยู่ที่ลำกระโดง นกกระยางย่างเดินเหลียวมองจ้องหาปลาตัวโค้ง
 นันปุ่นับร้อย นันตัวหอยโข่ง ฝั่งลำกระโดงสาวยังคงลอยคอ
 เขียวเหลืองเรืองรอง ข้าวรวงสีทองมองใสวชูช่อ นันคันไถ เอ๊ะนั่นใคร ยกยอ
 เสียงกอไผ่สีซอ ฟังเป็นเพลงตะลุง”
 (เพลิน พรหมแดน: ชมทุ่ง)

(2) สะท้อนให้เห็นความสุขของชาวนา ซึ่งความสุขนี้ก่อเกิดขึ้นจากการได้อยู่กับธรรมชาติ ไม่ว่าจะเป็น
 ควาย นก ปลา ทุ่งนา สายลม แสงตะวัน และเสียงดนตรี ทั้งที่ชาวนาสร้างสรรค์ขึ้นเอง คือ ซอ และที่ธรรมชาติ
 สรรสร้างขึ้น อาทิ เสียงกบ เขียด จิ้งหรีด เไร การเสียดสีของต้นไม้ ดังที่ เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ บรรยายไว้ใน
 คำหยาด ว่า

“ไม้ซออ้อเอียดเบียดออดดอ ดมลอดไล่เลี้ยวเรื่อยไม่
 ออดแอดแอดแอดยอດไกว แพบไปไล่น้ำลำคลอง”
 (เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์, 2554, 148)

และนี่คือภาพแห่งความสุข ที่ชาวนาได้อยู่กับธรรมชาติ แล้วธรรมชาตินี้ก็ช่วยขัดเกลาจิตใจของชาวนา
 ให้อ่อนโยน สะอาด และบริสุทธิ์

ยุคภาพยนตร์เพลง

ยุคภาพยนตร์เพลงอยู่ระหว่างช่วง
 พ.ศ. 2513 -2515 ในยุคนี้วงการเพลงไทย
 ลูกทุ่งเกิดการแข่งขันระหว่างเพลงลูกทุ่งและ
 เพลงลูกกรุงอย่างหนัก ทำให้นักแต่งเพลง
 ค่ายเพลง และศิลปิน ต่างก็ดิ้นรนเพื่อความอยู่
 รอด และต่างก็พยายามสร้างความโดดเด่น
 อันเป็นอัตลักษณ์ให้เกิดขึ้น ภาวะบีบคั้นนี้จึง
 เป็นบ่อเกิดสำคัญให้ริเริ่มนำบทเพลงไทยลูกทุ่ง
 มาประกอบในภาพยนตร์ และภาพยนตร์เพลง
 ที่สร้างความโด่งดังแห่งยุค คือ มนต์รักลูกทุ่ง
 ภาพยนตร์เรื่องนี้ประกอบด้วย 14 บทเพลง คือ
 มนต์รักลูกทุ่ง สาวนาคอยคู่ อาลัย หนุ่มพเนจร
 สิบหมื่น น้ำลงนกร้อง นกร้องน้องข้า น้อยใจรัก

แม่ร้อยใจ น้ำตาน้ำตก ใจเจ้าชู้รูปหล่อถมไป รักร้าง
 หนาวลม และรักลาอย่าเศร้า ภาพรวมของบทเพลง
 เหล่านี้พูดถึงความรักของหนุ่มบ้านนา กับสาวบ้าน
 ท่งที่พบเจอกับอุปสรรครักไม่ว่าจะเป็นด้านชนชั้น
 ทางสังคม ฐานะทางเศรษฐกิจ การต่อสู้กับค่านิยม
 ทางสังคมที่กำหนดว่าคู่ครองที่ดีนั้น คือ คู่ที่คู่ควร
 ด้วยความเท่าเทียม ควบคู่ไปกับการบรรยายสภาพ
 ภูมิศาสตร์ ซึ่งเป็นการเทียบเคียงอารมณ์ความรู้สึก
 ของตัวละครกับสภาพดิน ฟ้า อากาศ ในการมอง
 ภาพสังคมจากภาพยนตร์เพลงมนตร์รักลูกทุ่ง ผู้เขียน
 ยกตัวอย่าง 1 บทเพลง คือ *สิบหมื่น* ทั้งนี้เพราะเป็น
 บทเพลงที่สะท้อนค่านิยมทางสังคมโดยเฉพาะเรื่อง
 การเลือกคู่ของคนชนบทอย่างเด่นชัด ซึ่งต่างจาก
 บทเพลงอื่นที่มุ่งสะท้อนด้านความรักของหนุ่มสาว
 เป็นหลัก

เสน่ห์ เพชรบูรณ์ ผู้ขับร้องเพลง
สิบหมื่น, แม่ร้อยใจ ในหนังมนตร์รักลูกทุ่ง

บทเพลง *สิบหมื่น* ขับร้องโดย เสน่ห์ เพชรบูรณ์ บทเพลงนี้โดดเด่นเพราะนำเอาค่านิยมของสังคมชนบท
 ตามความเป็นจริงมาบันทึกไว้ในบทเพลงไทยลูกทุ่ง โดยเฉพาะเรื่องการเลือกคู่ เนื้อหาในบทเพลงกล่าวถึง
 ความรักของหนุ่มชนบทที่รักกับหญิงสาวที่มีฐานะทางสังคมสูงกว่า รักที่ต่างชนชั้นนี้ไม่ได้รับการยอมรับจาก
 สังคม แม้ฝ่ายชายจะตรากตรำทำงานเก็บเงิน ความมานะความเพียรนี้ก็ไม่สามารถก้าวผ่านการยอมรับไปได้
 ทั้งนี้เพราะสังคมชนบทยึดติดอยู่กับฐานะทางการเงิน ซึ่งผู้คนใช้เป็นเครื่องวัดหน้าตาทางสังคม สิ้นสุด
 ทงหมั้น นอกจากเป็นเครื่องประกันฐานะทางเศรษฐกิจแล้ว ยังใช้เป็นสิ่งอวดมั่งอวดมี และที่สำคัญผู้ใหญ่
 ฝ่ายหญิงจะใช้เป็นช่องทางในการปฏิเสธกลายเป็น เมื่อเห็นว่าฝ่ายชายนั้นไม่เหมาะสม ดังปรากฏในเนื้อเพลงว่า

“เจ็บดวงใจ เพราะคนใจร้าย ทำลายรักเรา เสียจนแหลกลาญ
 ใ้ความรักที่สุดแสนหวาน ต้องกับร้างราน เพราะมีมารผจญ
 สุดปัญญา เพราะว่าผมจน ต้องจากหน้ามนเหมือนคนสิ้นใจ
 มาสู่ขอ เพราะเงินก็มี ทำงานทั้งปี หวังมีคู่เซย
 แต่ออกเอย ต้องกับซ้ำตรม หวังไว้ไม่สม ผมมีเงินไม่พอ”
 (เสน่ห์ เพชรบูรณ์: *สิบหมื่น*)

มนตร์รักลูกทุ่งไม่เพียงแต่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากบทเพลงลูกทุ่งสู่ภาพยนตร์เพลงเท่านั้น แต่ยัง
 สร้างปรากฏการณ์ใหม่ คือ การนำบทภาพยนตร์มาทำเป็นละครโทรทัศน์ด้วย ซึ่งส่งผลอย่างมากต่อวงการ
 บันเทิงในยุคต่อมาระทั่งถึงปัจจุบัน

จะเห็นว่าบทเพลงของ พุ่มพวง ดวงจันทร์
ไม่เพียงแต่นำเสนอให้เห็นการเปลี่ยนผ่านของค่านิยมทางสังคม
โดยเฉพาะช่องว่างระหว่างชายหญิงที่เริ่มแคบลงเท่านั้น
แต่ยังได้สะท้อนวิถีของผู้หญิงชนบทที่กล้าเสี่ยง
กล้าฝ่าฟันอุปสรรค และกล้าทำตามความฝันมากขึ้น

ยุคเพลงเพื่อชีวิต

ยุคเพลงเพื่อชีวิตอยู่ระหว่างช่วง พ.ศ. 2516 - 2519 ในยุคนี้ได้เกิดเหตุการณ์สำคัญคือเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 หลังจากเหตุการณ์นี้ทำให้เกิดกระแสความคิดแบบเพื่อชีวิต วงการเพลงไทยลูกทุ่งได้รับอิทธิพลของแนวคิดนี้มาปรับใช้ด้วย ทำให้บทเพลงไทยลูกทุ่งในยุคนี้เปลี่ยนเป็นแนวเพื่อชีวิตมากขึ้น และที่สำคัญได้เกิดเพลงลูกทุ่งผสมบทพูดขึ้นเป็นครั้งแรก โดยเนื้อหาของบทเพลงจะสร้างความครื้นเครง ชบขัน เสียดสี ปนกับการวิพากษ์วิจารณ์ ซึ่งในที่นี้ขอยกตัวอย่างบทเพลง *ครูบ้านนอก*

ครูบ้านนอก ขับร้องโดย เพลิน พรหมแดน เนื้อหาของบทเพลงนี้วิพากษ์วิจารณ์การศึกษาพร้อมกับสะท้อนระบบการศึกษาไทยโดยเฉพาะการศึกษาชั้นพื้นฐานของโรงเรียนในพื้นที่ชนบท โดยนำเสนอผ่านเนื้อร้องผสมบทพูด ใน 3 ประเด็น ดังนี้

1. เล่าให้มองเห็นสภาพของโรงเรียนที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกลความเจริญว่า โรงเรียนในถิ่นทุรกันดารนี้มักเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก มีครูประจำการเพียงหนึ่งคน ซึ่งต้องแบกรับภาระตั้งแต่ฝ่ายบริหาร ครูผู้สอน จนถึงภารโรง บทเพลงนี้สะท้อนประเด็นปัญหาที่น่าสนใจ คือ ครูผู้สอนไม่มีความรู้ความเชี่ยวชาญตามศาสตร์อย่างแท้จริง จึงทำให้ขาดองค์ความรู้ที่จะถ่ายทอดให้กับนักเรียน และที่สำคัญเมื่อครูขาดความรับผิดชอบในหน้าที่ครูขาดความเอาใจจริงเอาใจในการปฏิบัติหน้าที่ ขาดความตั้งใจจริงในการสอนเด็ก และคอยหลบเลี่ยงหน้าที่ไปทำงานส่วนตัว ระบบการศึกษาชั้นพื้นฐานจึงล้มเหลว ดังปรากฏในบทเพลงว่า

“วันนี้นักเรียนเอาตำราขึ้นมา อย่าส่งเสียงดัง แล้วครูจะไปไหนซะ
ครูจะไปหาปลาที่หนองปลาใกล้ๆ โรงเรียน เพื่อเป็นการช่วยเหลือ
ครอบครัวของตัวเอง”

(เพลิน พรหมแดน: ครูบ้านนอก)

2. สะท้อนให้เห็นว่า *ท่านศึกษา* ซึ่งเป็นภาพแทนผู้หลักผู้ใหญ่ที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง ขาดความรับผิดชอบ ขาดความเอาใจจริงเอาใจ ในการจัดการดูแลระบบการศึกษาอย่างเข้มข้น โดยเฉพาะกับโรงเรียนใน

พื้นที่ห่างไกลความเจริญ ภาพการตรวจโรงเรียนของ ท่านศึกษา ในเนื้อเพลงจึงปรากฏในลักษณะของการตรวจเยี่ยม คู่มือที่กั ฟังคำรายงาน มากกว่ามาเพื่อตรวจตราดูแลเพื่อถามไถ่ทุกข์สุข หรือเพื่อรับเรื่องฟังปัญหา แล้วนำไปปรับปรุงพัฒนาให้ดีขึ้น ดังปรากฏในเนื้อเพลงว่า

“อ่า สวัสดิ์พี่น้องทั้งหลาย อ่า ทั้งชายและหญิง
ได้โปรด อ่า อ่า ฟังผมพูดเรื่องโรงเรียนสักหน่อยนะ
เพราะผมและคุณนาย อ่า อ่า นานๆ จะได้มา
อู๊ย อ่านานไม่ไหวจะคะท่านศึกษา
เดินทางกว่าจะถึงโรงเรียน ก็เหนื่อยจะแ่อยู่และ
แม่นอีหลีครับคุณนาย
พวกผมฟังท่านศึกษา อ่า จนเมื่อยขากรรไกร
อ่า อ่า ถ้าอย่างนั้นผมก็ สวัสดิ์”
(เพลิน พรหมแดน: ครูบ้านนอก)

ฉะนั้นภาพการกล่าวทักทายของท่านศึกษากับบุคลากรในโรงเรียนจึงเป็นการบ่งถึงปัญหามากกว่าจะชี้แนะหรือร่วมกันหาแนวทางแก้ไข และที่สำคัญท่านศึกษากับบุคลากรในโรงเรียนพูดกันคนละเรื่อง “พวกผมฟังท่านศึกษา อ่า จนเมื่อยขากรรไกร อ่า อ่า ถ้าอย่างนั้นผมก็ สวัสดิ์” การพัฒนาจึงไม่เกิดขึ้น

3. บทเพลงนี้ทำหน้าที่เป็นกระบอกเสียงแทนประชาชนในการเรียกร้องให้ผู้ที่เกี่ยวข้องเห็นความสำคัญกับปัญหาที่โรงเรียนชนบทกำลังประสบและทิ้งท้ายฝากเป็นแง่คิดเอาไว้ว่า

“พวกเด็กนักเรียนเป็นคนบ้านป่า การศึกษามันช้าไม่ทันใจ
ขอจงเป็นห่วง อย่าหลอกลวง เด็กไทย”
(เพลิน พรหมแดน: ครูบ้านนอก)

เพลิน พรหมแดน

จากที่กล่าวมาจะเห็นว่า บทเพลงนี้ได้สะท้อนปัญหาการศึกษาของไทยอย่างเข้มข้นชัดเจน และทำหน้าที่เป็นกระบอกเสียงในการเรียกร้องให้เห็นความสำคัญของการศึกษาขั้นพื้นฐานของเด็กชนบท ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้ตระหนักถึงปัญหาและหาทางเยียวยาแก้ไข เพื่อไม่ให้การศึกษไทยติดตัน ผู้ที่เกี่ยวข้องจึงควรทำหน้าที่อย่างรับผิดชอบให้เห็นแก่เยาวชนซึ่งเป็นอนาคตของชาติ แม้บทเพลงนี้จะนำเสนอประเด็นที่ค่อนข้างล่อแหลม

แต่ด้วยกลวิธีการนำเสนอแบบสนุกสนาน ขบขันปนเฮฮา และแทรกคำพูดสองแง่สามง่าม ทำให้ประเด็นที่ แลดูหนักเบาลง บทเพลงนี้จึงดีเด่นทั้งด้านการสะท้อนภาพสังคมและกลวิธีทางวรรณศิลป์

ยุคทางเครื่องและคอนเสิร์ต

ยุคทางเครื่องและคอนเสิร์ตอยู่ระหว่างช่วง พ.ศ. 2519-2528 หลังเกิดเหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519 เพลงไทยลูกทุ่งแนวเพื่อชีวิตได้เริ่มคลายความนิยมลง ส่งผลให้วงการเพลงไทยลูกทุ่งขณะนั้นมีนักร้องเกิดใหม่ จำนวนมาก การแข่งขันจึงมากขึ้นด้วย โดยเฉพาะด้านเงินลงทุนในการใช้เทคนิคแสง สี เสียง ที่ทันสมัย ส่งผล ให้การเติบโตประกอบบทเพลงของทางเครื่องอลังการอย่างมาก ด้านเนื้อหาของบทเพลงก็ได้สะท้อนปัญหา ใหม่ๆ ของสังคมเพิ่มขึ้น เช่น การอพยพของคนชนบทสู่เมือง การไปขายแรงงานในต่างประเทศ เป็นต้น ซึ่งใน ที่นี้จะยกตัวอย่างบทเพลง *น้ำตาเมียซาอู*

น้ำตาเมียซาอู ผู้ขับร้อง พิมพา พรศิริ นักร้องผู้มีพื้นเพถิ่นกำเนิดอยู่ที่จังหวัดชัยภูมิ บทเพลงนี้สะท้อน วิถีของสาวอีสานเด่นชัด ตรงไปตรงมา สอดรับตรงกับความ เป็นจริง กล่าวคือ เนื้อเพลงสะท้อนให้เห็นชีวิตของ สาวอีสานที่สามีไปขายแรงงานที่ประเทศซาอุดีอาระเบีย ความระทมทุกข์ที่แม่หญิงได้รับคือการต้องเผชิญกับ ปัญหาการเงิน เนื่องจากสามีส่งเงินให้แต่พอแม่ของตนจนล้มส่งเสียให้ลูกให้เมีย ดังปรากฏในเนื้อเพลง

“คิดมาอุราข้าหนัก ผัวรักไม่เคยส่งเงิน รู้ข่าวปวดร้าวเหลือเกิน
เมื่อรู้ว่าเงินไม่มาถึงเมีย พ่อ แม่ ผัว รับเต็มที เพราะเงินจากพี่ที่ซาอุดีอาระเบีย
ส่งมาให้ใช้กันนัวเนีย ส่วน ลูก เมีย นั่งเลียน้ำตา”
(พิมพา พรศิริ: *น้ำตาเมียซาอู*)

บทเพลงนี้ได้สะท้อนปัญหาสังคมอีกประการ คือ ปัญหาการหย่าร้างของครอบครัวชนบท อันมีสาเหตุมา จากการแยกกันอยู่ของคู่สามีภรรยา เพราะความยากจนหรือฐานะทางเศรษฐกิจไม่เพียงพอต่อค่าครองชีพ ทำให้คนใดคนหนึ่งต้องทิ้งครอบครัวไปทำงานต่างถิ่นต่างแดนเพื่อหาเงินจุนเจือครอบครัว ดังปรากฏในเนื้อเพลง

“คอยตั้งตาไม่เห็นผัวมาหาตน ทราบภายหลัง แทบคลังในกมล
ว่าผัวของตนมีเมียน้อยคอยรอ”
(พิมพา พรศิริ: *น้ำตาเมียซาอู*)

คู่สมรสเมื่อต้องแยกกันอยู่ ปัญหาการนอกใจจึงเกิดขึ้น การหย่าร้างจึงตามมา ซึ่งเป็นปัญหาที่ครอบครัว สมัยใหม่ต้องเผชิญ แม้ครอบครัวที่สามีปันใจให้หญิงอื่นจะไม่ใช้ของใหม่ ของสังคมไทย แต่การยับยั้งชั่งใจ ของสามีภรรยาสมัยใหม่ดูจะลดน้อยถอยลง ประเด็นที่น่าขบคิด คือ ยุคสมัยนี้การรักมั่นในคู่สมรสแบบรักเดียว ใจเดียวตามค่านิยมของสังคมอุดมคติได้คลี่คลายไปแล้ว คงปรากฏภาพสังคมร่วมสมัย ดังที่บรรยายไว้ใน โคลงโลกนิติ

“เจ็ดวันวันดีดซ้อม ดนตรี
 อักษรห้าววันหนี เน้นซ้ำ
 สามวันจากนารี เป็นอื่น
 วันหนึ่งวันล้างหน้า อับเศรำ ศรีหมอง”
 (กรมพระยาเดชาดิศร, 2543, 129)

เพลงลูกทุ่งแนวสตรีจริง

เพลงลูกทุ่งแนวสตรีจริงอยู่ระหว่างช่วง พ.ศ. 2528-2535 ยุคนี้นักร้องแนวสตรีจริงและดนตรีแนว ร็อกซึ่งรับอิทธิพลมาจากต่างประเทศได้รับความนิยมอย่างกว้างขวาง ทำให้วงการเพลงไทยลูกทุ่ง ต้องปรับตัวเข้ากับดนตรีสมัยใหม่เพื่อความอยู่รอด นักร้องเพลงลูกทุ่งที่ประสบความสำเร็จอย่างสูง คือ พุ่มพวง ดวงจันทร์ ศิลปินผู้นี้มีศักยภาพทั้งด้านลีลา การร้อง การเต้น ตลอดจนการนำเสนอความเป็น ลูกทุ่งผสมผสานเข้ากับดนตรีสมัยนิยมได้อย่าง ลงตัว พุ่มพวง ดวงจันทร์ ยังเป็นนักร้องหญิงคนแรก ที่บุกเบิกมิวสิกวิดีโอ จัดแสดงคอนเสิร์ต และทำลาย เส้นแบ่งรสนิยมของผู้ฟังเพลงสากล เพลงสตรีจริง เพลงลูกกรุง และเพลงลูกทุ่งลงได้ เนื้อหาที่นำเสนอ ในบทเพลงก็เปลี่ยนบทบาทของผู้หญิงที่ต้องเก็บกดอารมณ์หรือเป็นฝ่ายถูกระงับ ให้กล้าพูด กล้าแสดงออก และกล้าเปิดเผยความรู้สึกมากขึ้น ในที่นี้จะยกตัวอย่างบทเพลง *กระแจะเข้ามาตี*

กระแจะเข้ามาตี ผู้ขับร้อง พุ่มพวง ดวงจันทร์ ชื่อจริงของเธอคือ รำพึง จิตรหาญ พื้นเพเป็นคนจังหวัด ชัยนาท เนื้อหาของบทเพลงนี้นำเสนอภาพของผู้หญิงยุคใหม่ที่กล้าพูด กล้าแสดงออก โดยเฉพาะกับเพศ ตรงข้าม รวมถึงกล้าเปิดเผยความรู้สึกหรือเปิดทางช่องทางให้ผู้ชายเข้ามามากขึ้น แต่เนื่องด้วยเนื้อหานำเสนอ ผ่านท่วงทำนองสนุกสนาน ครื้นเครง จึงช่วยลดความจริงจังลง ดังปรากฏในเนื้อเพลง

“...เขยิบ เขยิบ เขยิบ เขยิบ เข้ามาตี กระแจะ กระแจะ กระแจะ กระแจะ เข้ามาตี
 หากว่าคุณรักปกป้องใจปอง แต่คุณมัวนั่งมอง ฉันก็ขอติ โกล้งเข้ามาติดติดเข้ามาตี
 ถ้าจะรักสาวต้องก้าวไว ลูกกระต้อนหนาถ้าจะให้หวาน ค่อยๆ ทูรับทานหวานขึ้นมาได้
 หากว่าชอบฉันหมั้นมาเอาใจ จะไปไหนลูกไก่ในกำมือ...”
 (พุ่มพวง ดวงจันทร์: *กระแจะเข้ามาตี*)

จะเห็นว่าบทเพลงของ พุ่มพวง ดวงจันทร์ ไม่เพียงแต่นำเสนอให้เห็นการเปลี่ยนผ่านของค่านิยมทางสังคม โดยเฉพาะช่องว่างระหว่างชายหญิงที่เริ่มแคบลงเท่านั้น แต่ยังได้สะท้อนวิถีของผู้หญิงชนบทที่กล้าเสี่ยง กล้าฝ่าฟันอุปสรรค และกล้าทำตามความฝันมากขึ้น ซึ่งเห็นได้ในบทเพลง *นักร้องบ้านนอก* พุ่มพวง ดวงจันทร์ จึงเป็นศิลปินหญิงที่สร้างปรากฏการณ์ใหม่ โดยเฉพาะด้านภาพลักษณ์ของหญิงยุคใหม่ที่เก่ง กล้า แกร่ง มากขึ้น อันเป็นภาพลักษณ์ของหญิงสาวที่หลุดไปจากกรอบแม่หญิงที่อยู่กับเหย้าเฝ้ากับเรือน

กระทั่งปี พ.ศ. 2535 ราชนิลุฑง พุ่มพวง ดวงจันทร์ ได้เสียชีวิตอย่างกะทันหัน ทำให้วงการเพลงไทย ลูกทุ่งกระทบกระเทือนอย่างหนัก เนื่องจาก พุ่มพวง เป็นความหวังที่จะฟื้นฟูเพลงไทยลูกทุ่งที่ล้าสมัยให้กลับมาแข่งขันกับเพลงแนวตลาดได้ การเสียชีวิตของพุ่มพวง ดวงจันทร์ จึงเป็นจุดเปลี่ยนสำคัญที่ทำให้เกิดศิลปิน นักร้องขึ้นใหม่ เกิดการแข่งขันเพื่อเป็นนักร้องยอดนิยม ทั้งแนวเพลงที่เลียนแบบนักร้องเก่าหรือแนวเพลงใหม่ เช่น ยุ้ย ญาติเยอะ สุณารี ราชสีมา ศิรินทรา นียากร จินตหรา พูนลาภ ฯลฯ ในช่วงรอยต่อของการเปลี่ยนแปลงนี้ มีนักร้องอีกหนึ่งคนที่สามารถแจ้งเกิดในวงการเพลงไทยทุ่งได้อย่างงดงาม คือ ยิ่งยง ยอดบัวงาม โดยโด่งดังในบทเพลง *สมศรี1992* ซึ่งเดิมทีบทเพลงนี้ชื่อว่า *สมศรีชายตัว* นับตั้งแต่ วันที่บทเพลงนี้ออกเผยแพร่ตาม สถานีวิทยุก็ดังเป็นพลุแตก หลังจากนั้นชื่อของศิลปินผู้นี้ก็เป็นที่หนึ่งในนักร้องที่คนไทยรู้จักกันเป็นอย่างดี

สมศรี1992 ขับร้องโดย ยิ่งยง ยอดบัวงาม ชื่อจริงคือ ประยงค์ บัวงาม พื้นเพเป็นคนจังหวัดศรีสะเกษ บทเพลงนี้มีความโดดเด่นเพราะหยิบเอาความจริงในสังคมมาสื่อความอย่างตรงไปตรงมาถึงประเด็นสาวชนบทที่เดินทางเข้าไปในเมืองหลวงแล้วตกอยู่ในสภาพเป็นโสเภณีหรือผู้หญิงขายตัว คำถามที่น่าสนใจในบทเพลงนี้อยู่ตรงที่ว่า

“ชายที่เจ้าตามมาหรือแมงดาอุดมมากันแน่ ที่หลอกทูนหัว
มาขายตัวที่ในห้องแอร์หรือศรีเต็มใจกันแน่ ดูเปลี่ยนแปลงเป็นคนละคน”
(ยิ่งยง ยอดบัวงาม: สมศรี1992)

จะเห็นว่าคำถามนี้คล้ายจะเป็นคำถามที่สังคมถามถึงผู้หญิงขายตัวว่าทำไมประกอบอาชีพนี้เป็นเพราะโดนหลอกหรือเกิดจากความเต็มใจ *สมศรี1992* จึงเป็นอีกบทเพลงที่สะท้อนปัญหาสังคมโดยเฉพาะกับครอบครัวชนบทที่ประสบปัญหาด้านเศรษฐกิจ ซึ่งอาชีพนี้เป็นช่องทางหนึ่งที่หญิงชนบทมักตัดสินใจเลือก จะเห็นว่าปัญหานี้ยังคงลุลูกกลมอยู่ในสังคมไทย

นอกจากที่กล่าวมาแล้ว ในยุคนี้ยังเกิดความนิยมในการนำเอาบทเพลงลูกทุ่งยอดนิยมในอดีตมาประสานเสียง เรียบเรียงและขับร้องใหม่หรือนำเอา นักร้องสตริงมาร้องเพลงลูกทุ่ง เช่น จักรพรรณี อาบครบุรี จึงกล่าวได้ว่ายุคสมัย

นี่เป็นช่วงของการเปลี่ยนผ่านจากแนวเพลงลูกทุ่งแบบฉบับไปสู่แนวเพลงลูกทุ่งแบบผสมผสาน ซึ่งแนวเพลงลูกทุ่งแบบประยุกต์นี้ได้ส่งอิทธิพลถึงแนวเพลงลูกทุ่งยอดนิยมในปัจจุบันด้วย

เพลงไทยลูกทุ่งยอดนิยมในปัจจุบันกับการสะท้อนภาพสังคมตามยุคสมัย

เพลงไทยลูกทุ่งยุคปัจจุบันอยู่ระหว่างช่วง พ.ศ. 2536 - ถึงปัจจุบัน เพลงไทยลูกทุ่งในยุคนี้รับอิทธิพลมาจากแนวเพลงลูกทุ่งในอดีตแล้วผสมผสานเข้ากับแนวเพลงที่อยู่ในกระแสนิยมตามยุคสมัย เพลงไทยลูกทุ่งปัจจุบันจึงเป็นแนวเพลงในแบบประยุกต์ คือ เอาของเก่ามาเชื่อมโยงเข้ากับของใหม่ แล้วให้ศิลปินสร้างความโดดเด่นที่มีอัตลักษณ์ไว้เป็นจุดขาย ส่วนเนื้อหาที่นำเสนอก็นำประเด็นที่อยู่ในกระแสนิยมของสังคมหรืออยู่ในความสนใจของผู้คนมากแล้วไว้ในเนื้อเพลงจะยกตัวอย่างบางบทเพลงที่สะท้อนให้เห็นสังคมร่วมสมัยโดยจำแนกตามแนวเพลง ดังนี้

เพลงไทยลูกทุ่งยอดนิยมแนวสตรีตริง

เพลงไทยลูกทุ่งแนวสตรีตริงยุคปัจจุบันรับอิทธิพลมาจากแนวเพลงของพุ่มพวง ดวงจันทร์ แนวเพลงนี้จะมุ่งเน้นความสนุกสนานที่เกิดจากการร้อง การเต้น เทคนิคด้านแสง สี เสียง การแต่งตัวที่เน้นสีสันฉูดฉาด บาดตาบาดใจ โชว์สัดส่วนและสรีระ ทั้งศิลปินและนางเครื่อง บทเพลงที่นำมาเป็นตัวอย่าง คือ *สะใภ้ยาย* และ *ลำไย*

สะใภ้ยาย ผู้ขับร้อง อาจารย์ยา พรหมพุกฤษ์ ศิลปินผู้นี้กำเนิดที่จังหวัดลำพูน เนื้อหาของบทเพลงนี้โดดเด่นด้วยการสะท้อนภาพคนในฝันของสาวร่วมสมัย สาวยุคใหม่จะฝันหาคนรักในแบบรูปหล่อ พ่อรวย การศึกษาสูง ซึ่งเป็นภาพลักษณ์ของคนชั้นสูง หรือการปรารถนารูปแบบความรักตามเค้าโครงเรื่องในนวนิยายดังปรากฏในบทเพลง

“...เรื่องฝันละของฉันหนอ คุณไ้กรรูปหล่อ พ่อรวยคนนั้น
เขาซื้อแหวนเพชรมาให้ นี้นางข้างซ้าย เขาสวมให้ฉัน
เขาบอกว่าจะให้พ่อมาขอ ฉันน้ำตาคลอ สุขใจในฝัน
สินสอดเขาบอกจะให้สิบล้าน รถเบนซ์อีกคัน ถ้าฉันรับรัก...”
(หลิว อาจารย์ยา: *สะใภ้ยาย*)

บทเพลงนี้ยังสะท้อนอีกว่า วัยรุ่นยุคใหม่มองหาคนรักโดยดูจากภาพลักษณ์ทางสังคม วัตถุนิยม ชื่อเสียง เกียรติยศ เงินทอง อันเป็นอารมณ์หล่อหลอมภายนอก มากกว่าจะพิจารณามองหาคนรักแบบอุดมคติ ที่คนรุ่นเก่าให้ความสำคัญโดยพิจารณาจากคุณงามความดี นิสัยใจคอ ซึ่งเป็นเนื้อแท้ของคน บทเพลงนี้จึงเป็นเครื่องยืนยันได้ว่า ค่านิยมของคนรุ่นเก่าได้คลี่คลายไปเสียแล้ว นอกจากนี้ *สะใภ้ยาย* ยังทำหน้าที่เป็นวรรณกรรมบันเทิงภาพสังคม โดยการบันทึกชื่อบุคคล อาทิ *นายกทักษิณ* (ดร.ทักษิณ ชินวัตร) *คุณไ้ก* (นายพานทองแท้ ชินวัตร) *ป่าหนาะ* (นายเสนาะ เทียนทอง) *เสกหนัน* (นายสนั่น ขจรประศาสน์) *ท่านกร* (นายกร ทักษะรังสี) ซึ่งเป็นนักการเมืองที่มีชื่อเสียงของยุคสมัยไว้ในวรรณกรรมด้วย

ลำไย ผู้ขับร้อง ลูกนก สุภาพร เอมมี ชื่อ-สกุล จริงว่า เนตรชนก ปันปรีอ ศิลปินผู้เฝ้าพื้นเพถิ่นกำเนิดอยู่ที่จังหวัดกำแพงเพชร บทเพลงนี้โดดเด่น 2 ประเด็น คือ (1) สะท้อนค่านิยมในการตั้งชื่อด้วยภาษาต่างประเทศ ดังปรากฏในบทเพลง

“...น้องกิ๊ฟ เซอรี น้องววย มีตั้งมากมายไม่ยอมเรียกกัน
หรือว่า น้องแอน น้องอัน น้องโบว์ น้องฮัน น้องฝัน ก็ยังดี
น้องเมย์ ชื่อเท่จะตาย ก็แล้วทำไมไม่เรียกกันละนี่
น้องแฟร์ น้องฟิล์ม น้องเฟิร์น เป็นหยั่ง บ่ เอ็น กันละคุณพี่ ...”
(ลูกนก สุภาพร: ลำไย)

(2) สะท้อนค่านิยมด้านการแต่งกายของวัยรุ่นไทยซึ่งหนุ่มสาวสมัยใหม่รับอิทธิพลมาจากต่างประเทศทั้งเสื้อผ้าหน้าผม และสินค้าแบรนด์เนม ดังปรากฏในเนื้อเพลง

“เธอหรือจะมีแฟนที่หุ่นดีอย่างฉัน ทรวดทรงนี้ลูกครึ่งแบบอเมริกัน
เปลี่ยนสไตล์ทุกวัน นำแฟชั่นที่ทันสมัย จมูกดูสั้นเป็นคม เส้นผมยังทำไฮไลต์
กระเป๋าก็ค็อกโคดา ยางเกงก็ยีนส์สีวาย จะเรียกลำไยคิดดูให้ดี คิดคิดดูให้ดี คิดคิดดูให้ดี”
(ลูกนก สุภาพร: ลำไย)

ลำไย จึงเป็นบทเพลงที่สะท้อนค่านิยมของคนรุ่นใหม่ตามค่านิยมของยุคสมัย ค่านิยมของคนในสังคมที่เปลี่ยนแปลงนี้ เกิดจากการผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมไทยกับวัฒนธรรมตะวันตกและกระแสของโลกาภิวัตน์ ซึ่งมีอิทธิพลอย่างมากต่อการเข้ามาเปลี่ยนแปลงความคิดความเชื่อของคนในสังคม คนรุ่นใหม่ซึ่งเป็นที่รับทอวัฒนธรรมดั้งเดิม เมื่อคล้อยตามหรือหันเหไปสู่ค่านิยมแบบใหม่ชนิดลืมนู๋ลืมตาจนหลงลืมรากเหง้าของตน ปัญหาที่ตามมา คือ การตกเป็นเมืองขึ้นทางวัฒนธรรม

บทเพลงไทยลูกทุ่งยอดนิยมแนวเพื่อชีวิต

เพลงไทยลูกทุ่งแนวเพื่อชีวิตเป็นแนวเพลงที่เกิดจากการผสมผสานระหว่างลูกทุ่งแบบเก่ากับบทเพลงเพื่อชีวิต ซึ่งเป็นแนวเพลงยอดนิยมตามยุคสมัย แต่ยังคงกลิ่นอายความเป็นลูกทุ่งอยู่ แม้จะไม่เข้มข้นเหมือนบทเพลงลูกทุ่งยุคดั้งเดิม จุดเด่นของบทเพลงแนวนี้ คือ สะท้อนชีวิตของคนปัจจุบันอย่างเข้มข้นชัดเจน ตรงกับความเป็นจริง เนื้อหาที่นำเสนอหลากหลายสอดคล้องไปกับยุคสมัย ศิลปินที่ขับร้องเพลงลูกทุ่งแนวเพื่อชีวิต อาทิ ต่าย อรทัย ต๊กแตน ชลดา แอร์ สุชาวดี ดวงจันทร์ สุวรรณี ดาวใต้ ปลายพระยา น้อย สุวีณา บิว กัลยาณี ฯลฯ มีข้อน่าสังเกตว่าเพลงไทยลูกทุ่งแนวนี้จะสะท้อนสังคมและวิถีของคนชนบทตามพื้นเพถิ่นกำเนิดของผู้ขับร้อง เสมือนเป็นการจำลองชีวิตตามจริงของคนชนบทในแถบถิ่นนั้นๆ ไว้ในเนื้อเพลง ในที่นี้จะยกตัวอย่างผ่านบทเพลงดอกหญ้าในป่าปูน แฟนเก็บ และบันชิตกรีดยาง

ดอกหญ้าในป่าปูน ผู้ขับโดย ต่าย อรทัย เธอมีชื่อจริง อรทัย ดาบดำ ศิลปินผู้นี้พื้นเพเป็นคนจังหวัดอุบลราชธานี เนื้อหาของบทเพลงนี้สะท้อนถึงสาวชนบทภาคอีสานที่เผชิญกับความยากจน ความลำบากยากแค้นนี้บีบคั้นให้หญิงสาวตัดสินใจเดินทางจากบ้านออกมาเผชิญชีวิตในเมืองกรุง ดังปรากฏในเนื้อเพลงว่า

“หัวใจติดดิน สวมกางเกงยีนส์เก่าๆ ใส่เสื้อตัวร้อยเก่าๆ กอดกระเป๋าใบเดียวติดกาย
กราบลาแม่พ่อ หลังจากเรียนจบมอปลาย ลาทุ่งดอกคูณไผ่ มาอาศัยขายคาป่าปูน”
(ต่าย อรทัย: ดอกหญ้าในป่าปูน)

ชีวิตสาวชนบทในเมืองกรุงต้องต่อสู้กับภาวะความบีบคั้นทางสังคม ความเหงา เปล่าเปลี่ยวโดดเดี่ยว เดี่ยวดาย และที่สำคัญสาวชนบทในเมืองกรุงยามนี้ได้เปลี่ยนสถานภาพจากสาวชานาไปสู่ชนชั้นแรงงานแล้ว ดังปรากฏในเนื้อเพลง

“อยู่เมืองสวรรค์ แต่เป็นคนชั้นติดดิน เป็นผู้รับใช้จนชิน หูได้ยินแต่คำสั่งงาน”
(ต่าย อรทัย: ดอกหญ้าในป่าปูน)

อิสรภาพในชีวิตของหญิงสาวชนบทในยามนี้โดนลิตรอนจากอำนาจของนายจ้าง ความเพียรและความอดทน คือ สิ่งที่สาวชนบทใช้เป็นเกราะยื่นหยัดต่อสู้กับความยากลำบากเพื่อให้ผ่านพ้นความทุกข์ยากของชีวิตไปได้ โดยหวังว่าการศึกษาคจะทำให้พวกเธอมีชีวิตที่ดีขึ้น

“หวังไว้วันหนึ่ง เรียนจบชั้นที่เฝ้ารอมมา จะสวมมงกุฎดอกหญ้า ถ่ายรูปปริญญาหวนมาบ้านเรา”
(ต่าย อรทัย: ดอกหญ้าในป่าปูน)

ต่าย อรทัย

บทเพลงของ ต่าย อรทัย จึงสะท้อนให้เห็นความลำบากแค้นแค้นของคนชนบทภาคอีสาน สภาพความบีบคั้นทางสังคมอันเกิดจากลักษณะภูมิประเทศ ภูมิอากาศ และทรัพยากรในท้องถิ่นนี้มีส่วนในการบ่มเพาะให้คนภาคอีสานมีอัตลักษณ์โดดเด่นด้านความเพียร อดทน และอดสาหัสภาพลักษณ์ของคนอีสานจึงปรากฏในลักษณะ *ผู้ชีวิต ดอกหญ้าในป่าปูน* ยังเป็นบทเพลงที่สะท้อนปัญหาการอพยพของคนชนบทสู่เมือง อันก่อให้เกิดปัญหาอื่นๆ ตามมา คือ ปัญหาการย้ายถิ่น ปัญหาด้านความหนาแน่นของประชากร และที่สำคัญหนุ่มสาวชนบทผู้เป็นเจ้าของถิ่นฐานไม่ได้ทำหน้าที่

สืบทอดสืบสานวิถีพื้นบ้านเมื่อไม่ได้ทำหน้าที่วิถี
ดั้งเดิมของคนพื้นถิ่นก็พลอยหายไปด้วย

แฟนเก็บ ผู้ขับร้อง ตึกแตน ชลดดา หรือ ชลดดา
ทองจุลกลาง ศิลปินผู้นี้พื้นเพเป็นคนจังหวัด
นครราชสีมา ความโดดเด่นของบทเพลงนี้อยู่ตรง
สะท้อนภาพเชิงลบของผู้หญิงยุคใหม่ที่อยู่ใน
สถานภาพเมียน้อย เมียเก็บ แม้สังคมยุคนี้จะเปิด
กว้างยอมรับสถานภาพของผู้หญิงที่อยู่ในฐานะกิน
น้ำได้ศอก ชู้รัก หรือครอบครัวที่มีมากกว่าหนึ่งรัก
มากขึ้น แต่สิ่งที่ยังอยู่คู่กับยุคสมัยคือความเจ็บ
ปวดอันเนื่องมาจากความรักที่ผิดศีลธรรม แฟนเก็บ
จึงเป็นบทเพลงที่สะท้อนให้เห็นชีวิตตามจริงของคน
ยุคใหม่ 2 ประเด็น คือ (1) การเลือกที่จะรักโดยไม่
คำนึงถึงศีลธรรม ซึ่งในบทเพลงนี้สะท้อนผ่านความ
มักมากในรักของผู้ชายที่เต็มไปด้วยความเห็นแก่ได้
ความเห็นแก่ตัว ดังปรากฏในเนื้อเพลง

ตึกแตน ชลดดา

“อย่าให้ใครรู้ว่าเราคบกัน คือคำที่เรอนั้นย้ำเตือนฉันอยู่เสมอ
เธอบอกว่างจากตัวจริงแล้วเธอจะรีบมาเจอ รู้ไหมน้ำตาฉันเอ่อ
เมื่อเธอหันหลังจากลา”
(ตึกแตน ชลดดา: แฟนเก็บ)

(2) สะท้อนสถานภาพของชู้รักที่อยู่ในฐานะเมียน้อย เมียเก็บ ดังปรากฏในบทเพลง

“...อยู่ห้องเช่าคอยเธอโทรมา เมื่อเธอนึกอยากมาหา ฉันจึงมีค่าในฐานะแฟน
แฟนเก็บอยู่แบบเจ็บๆ อย่างคนเป็นน้อย มีหน้าที่คอยช่วยเธอบรรเทายามเหงาอ้อมแขน
ไม่ใช่ตัวจริงเป็นไม่ได้แม้แต่ตัวแทน แต่คนที่เธอหลบแฟนแอบมาหาเวลาใจเฉา...”
(ตึกแตน ชลดดา: แฟนเก็บ)

จากที่กล่าวมาจะเห็นว่า แฟนเก็บ เป็นบทเพลงที่สะท้อนโดยตรงถึงสถานภาพของคนกลุ่มหนึ่งที่คนใน
สังคมไม่ให้การยอมรับ จะเห็นว่าในปัจจุบันจำนวนคนกลุ่มนี้เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ แม้บางคนจะยอมรับในฐานะของ
ตนเองได้ หรือบางคนจำใจต้องยอมรับ แต่ไม่ว่าจะอยู่ในรูปแบบไหนก็ตามรักที่ก่อเกิดจากความไม่ถูกต้องนี้
ก็ได้กร่อนทำลายความสุข ความมั่นคงของครอบครัว และคุณค่าของตัวเองลง

บัณฑิตกรีดยาง ผู้ขับร้อง นุ้ย สุวีณา หรือ วิณา อภัยทอง ศิลปินผู้นี้พื้นเพเป็นคนจังหวัดสตูล บทเพลงนี้สะท้อนภาพของเด็กภาคใต้ที่ไปศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยรามคำแหง เนื้อหาในบทเพลงทำให้มองเห็นภาพครอบครัวคนใต้ที่ประกอบอาชีพทำสวนยางพารา บทเพลงนี้นำเสนอให้เห็นความยากลำบาก 2 ประการ คือ

(1) ความเหนื่อยลำบากของพ่อแม่ในการกรีดยางส่งให้ลูกเรียน ดังปรากฏในเนื้อเพลงว่า

“มือพ่อถือมีดกรีดยาง ลุยสวนยางหัวเข้า แม่กรีดยางส่งเรา ทั้งหนักเบาต้องทน”

(นุ้ย สุวีณา: บัณฑิตกรีดยาง)

เนื้อเพลงสะท้อนให้เห็นความลำบากของพ่อแม่ในการรอดตาหลับขับตานอนเพื่อลงมือกรีดยางหาเงินส่งเสียให้ลูกเรียนหนังสือ ความเสียสละของผู้เป็นพ่อเป็นแม่นี้ก็เพื่อต้องการให้ลูกมีอนาคตที่ดี คนรุ่นเก่ามักมองว่าการศึกษาจะช่วยนำคนไปสู่สถานภาพที่ดีขึ้น การกรีดยางของพ่อแม่นอกจากเพื่อหาเงินสำหรับเป็นค่าใช้จ่ายระหว่างที่ลูกเรียนแล้ว ยังเปี่ยมไปด้วยความหวังและการรอคอยที่จะได้เห็นลูกเรียนจบ พ่อแม่จึงเป็นผู้เสียสละทั้งเงินทอง สุขสบาย ความเสียสละทั้งหมดนี้ก็เพื่อวางรากฐานความมั่นคงให้กับลูกความสำเร็จของลูกจึงเป็นรางวัลที่ทำให้พ่อแม่เปี่ยมไปด้วยความสุข ภาพแห่งความสุขของพ่อแม่ในวันสำเร็จการศึกษาของลูก ดังปรากฏในเนื้อเพลง

“ชุดครุยที่นุ้ยได้ใส่ พร้อมใบปริญญาที่ถือ ทั้งช่อดอกไม้เต็มมือ ในวันสำเร็จการศึกษา

วันที่พ่อรอแม่หวัง สมหวังใจปรารถนา จนนุ้ยได้รับปริญญาให้พ่อแม่มาชื่นใจ

รอยยิ้มพ่ออิมโบหน้า แวดตาของแม่อิมใจ วันนี้ที่นุ้ยทำได้ นุ้ยไม่เคยลืมเบื้องหลัง”

(นุ้ย สุวีณา: บัณฑิตกรีดยาง)

(2) ความเหนื่อยยากลำบากของลูก บทเพลง บัณฑิตกรีดยาง สะท้อนให้เห็นความลำบากของลูกในฐานะนักเรียนรามคำแหง ซึ่งเป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่า นักเรียนรามคำแหงต้องใช้ความเพียรพยายามเป็นอย่างมากในการต่อสู้กับตัวเอง เนื่องจากรามคำแหงเป็นระบบการเรียนแบบอิสระ กล่าวคือ สามารถเลือกเข้าเรียนหรือไม่เข้าเรียนก็ได้โดยไม่ถือเป็นความผิด สามารถลงทะเบียนเรียนได้ในทุกรายวิชาที่เปิดสอนในมหาวิทยาลัย ความเป็นอิสระที่นักเรียนรามคำแหงได้มาอย่างล้นหลามถูกแลกด้วยการต่อสู้กับตัวเองอย่างหนักหน่วง พร้อมกับการฝ่าฟันให้ผ่านพ้นแต่ละรายวิชาด้วยความยากลำบาก ฉะนั้นวันสำเร็จการศึกษาบัณฑิตรามคำแหงจึงไม่ได้เพียงแค่อับปริญญาบัตรรับรองผลการศึกษา แต่จะได้ใบประกาศความเพียร ความอดทน และการรู้จักตัวเองมาด้วย

นอกจากบทเพลงที่กล่าวมาแล้วก็ยังมีบทเพลงอื่นๆ อีกที่มีเนื้อหาเกี่ยวมหาวิทยาลัยรามคำแหง เช่น สาวรามยามเย็น วอนพ่อขุน วอนขอให้รอสี่ปี ส่งแอมเรียนราม เนื้อหาในภาพรวมบรรยายถึงเด็กชนบทตามภูมิภาคต่างๆ ซึ่งไปเรียนที่มหาวิทยาลัยรามคำแหง จึงกล่าวได้ว่า มหาวิทยาลัยรามคำแหงเป็นมหาวิทยาลัยที่รองรับเด็กชนบทจากทุกแถบถิ่น

เพลงไทยลูกทุ่งยอดนิยมนวนป๊อปแดนซ์

บทเพลงไทยลูกทุ่งนวนป๊อปแดนซ์เป็นแนวเพลงที่เกิดจากการผสมผสานระหว่างแนวเพลงสตริง แนวเพลงเพื่อชีวิต และแนวลูกทุ่งเข้าด้วยกัน กล่าวคือ เพลงไทยลูกทุ่งแนวประยุกต์นี้จะมีท่วงทำนองรุนแรงและรวดเร็ว คล้ายแนวเพลงสตริง แต่รูปแบบการนำเสนอคล้ายเพลงลูกทุ่ง เนื้อหามุ่งสะท้อนชีวิตในแง่มุมต่างๆ ทั้งด้านดีและไม่ดีคล้ายเพลงเพื่อชีวิต แต่ความโดดเด่นอยู่ตรงที่เนื้อหาของบทเพลงแนวนี้ จะกล้านำเสนอภาพในเชิงลบ เช่น การจำยอมเป็นเมียข้อยเมียเก็บ การชิงสุกก่อนห่าม การที่ผู้หญิงเชิญชวน ยั่ว และเข้าหาเพศตรงข้ามอย่างเปิดเผยตรงไปตรงมา เพลงแนวนี้จึงมีเนื้อหาหล่อแหลม รุนแรง และสองغامสามแ่ง ส่วนศิลปินที่ขับร้องจะแต่งกายเว้าแหว่ง เน้นการโชว์สัดส่วน ส่วนการเต้นจะเน้นลีลาท่าทางกระตุ้นอารมณ์ทางเพศ บทเพลงกลุ่มนี้จึงก่อให้เกิดภาพเชิงลบทั้งด้านบทเพลง ศิลปิน และผู้ฟัง ศิลปินที่ขับร้องเพลงลูกทุ่งแนวประยุกต์นี้ อาทิ ไบเตย อาร์สยาม กระแต อาร์สยาม จ๊ะ อาร์สยาม ลำไย ไททองคำ ก๊วย คลองหอยโข่ง เพชร สหรัตน์ ฯลฯ ในที่นี้จะยกตัวอย่างบทเพลง *กรูบกรูบ สี่รักออนไลน์* และ *ผู้สาวขาเลาะ*

กรูบกรูบ ผู้ขับร้อง ไบเตย อาร์สยาม ชื่อจริงของเธอ สุจิตัน ทวีสิน ศิลปินผู้นี้เพิ่งเป็นศิลปินคนจังหวัดสงขลา บทเพลงนี้สะท้อนให้เห็นการเปลี่ยนแปลงด้านค่านิยมในด้านการเลือกคนรัก ในอดีตการพิจารณาเลือกคู่หรือคนรักจะดูจากคุณงามความดีและนิสัยใจคอเป็นหลัก แต่บทเพลง *กรูบกรูบ* สะท้อนให้เห็นว่าหนุ่มสาวยุคใหม่จะเลือกคนรักโดยดูจากความหล่อ ความรวย ซึ่งก็คือภาพลักษณ์ภายนอกที่ก่อให้เกิดความต้องการตาต่อตองใจนั่นเอง ดังปรากฏในเนื้อเพลงว่า

“หล่อทะเล้นแทนแทน หล่อทะเล้นแทนแทน หล่อทะเล้นแทนแทน...”

ซิกแพคเป็นลอนกว่าคอนโด เหมือนเจาะขนมถุงโตกว่าใคร

ถ้าได้ฉีกถุง (ถ้าได้ฉีกถุง) คงยากจะหักห้ามใจ”

(ไบเตย อาร์สยาม: กรูบกรูบ)

บทเพลงนี้ยังสะท้อนให้เห็นอีกว่า วัยรุ่นหญิงยุคใหม่จะทำหน้าที่เป็นผู้กำหนดเลือกชายคนรัก ซึ่งในอดีต บทบาทนี้จะเป็นของผู้ชาย ฉะนั้นเมื่อสังคมเปิดกว้างความสัมพันธ์ระหว่างเพศเกิดช่องว่างน้อยลง การรักรุ่นสองตัวอันเป็นค่านิยมดั้งเดิมของคนในสังคมจึงค่อยๆ หายไปด้วย เนื่องจากสาวยุคใหม่เลือกคู่จากรูปลักษณ์อันพึงพอใจ ซึ่งความพึงพอใจนี้นำมาซึ่งความรู้สึกในรูปแบบวูบวาบ รวดเร็ว หนุ่มสาวยุคใหม่จึงไม่ให้ความสำคัญกับเวลา แต่จะมุ่งไปที่ความปรารถนา แม้ความปรารถนานั้นจะผิดศีลธรรมก็ตาม ดังปรากฏในเนื้อเพลง

“หล่อทะเล้นแทนแทน ลืมว่ามีแฟนไปชั่วคราว

หล่อทะเล้นแทนแทน ใจเต้นเร็วบอกจะเอา จะเอา”

(ไบเตย อาร์สยาม: กรูบกรูบ)

ฉะนั้นรูปแบบความรักของหนุ่มสาวยุคใหม่จึงปรากฏความสัมพันธ์ในลักษณะชั่วคราวช่วยยามแบบคุ่นอนมากกว่าจะเป็นคู่รักที่ผูกพัน ซื่อสัตย์ และจริงจังต่อกัน ความรักของหนุ่มสาวยุคใหม่จึงคล้ายความรักของนางไมรา นางเอกในวรรณคดีไทยเรื่องหนึ่งที่กวีบรรยายความรักของนางไว้ว่า

“อารมณ์นางเหมือนน้ำค้างที่รุ่มพฤกษ์¹
พอรุ่งแสงสุริยฉายก็หายไป

เมื่อยามดึกดั่งจะรองไว้ดื่มได้
มาเห็นใจเสียเมื่อใจจะขาดรอน”
(พ.ณ. ประมวลฎมารค, 2515, 351)

สื่อรักออนไลน์ ผู้ขับร้อง เบิ้ล ปทุมราช หรือ อาทิตย์ สมน้อย ศิลปินผู้นี้พื้นเพเป็นคนจังหวัดอำนาจเจริญ บทเพลงนี้โดดเด่นในการสะท้อนความรักของหนุ่มสาวยุคไฮเทค ดังปรากฏในบทเพลง

“ตัดสินใจเดินเข้าไปขอไลน์ทันที หากมีเฟสไอจีก็ให้มา
ขอบคุณเธอด้วยหนา เจอกันคืนนี้
สื่อความรักมาทางออนไลน์ ผากหัวใจเก็บเอาไว้ให้คนดี
ส่งทางเฟส ทางไลน์ ทั้งไอจี ผากหัวใจของพี่เก็บเอาไว้
อยากให้รู้ว่าฉันรักเธอ จะไม่ปล่อยให้เธอไปชอบใคร
จึงสื่อรักมาทางโลกออนไลน์ ช่วยเปิดใจรับฉันไว้ได้ไหมเธอ”
(เบิ้ล ปทุมราช: สื่อรักออนไลน์)

สื่อรักออนไลน์ เป็นบทเพลงที่สะท้อนให้เห็นความรักของหนุ่มสาวยุคใหม่ที่อาศัยสื่อออนไลน์เป็นช่องทางในการบอกรักหรือบอกความรู้สึกที่มีต่อกัน ความรักของหนุ่มสาวยุคนี้เกิดขึ้นง่าย ๆ ส่วนมากไม่มั่นคงถาวร เป็นประเภทมาเร็วไปเร็ว สถานะของหนุ่มสาวในโลกออนไลน์อยู่ในสถานภาพเท่าเทียมกัน คือ ต่างฝ่ายต่างมีสิทธิ์เลือกมีสิทธิปฏิเสธได้เท่าๆ กัน หญิงชายในโลกออนไลน์จึงอยู่ในฐานะตัวเลือกของกันและกัน

¹จันทโครพ, นิทานคำกลอนสุนทรภู่ เล่ม 2, ใน พ.ณ. ประมวลฎมารค รวบรวม, พิมพ์ครั้งที่ 2, พระนคร: แพร่พิทยา, 2515, 351 หน้า

ความรักของวัยรุ่นยุคไฮเทคจึงเป็นประเภททดลองรัก ผลที่ตามมา คือ ภาพของการทดลองอยู่กินฉันสามีภรรยา ซึ่งเมื่อพบว่าไม่สามารถไปกันได้ก็เลิกจากกัน เป็นความรักแบบฉาบฉวยที่ไม่ได้นำพาให้ชีวิตคู่ของคนรุ่นใหม่มั่นคงยั่งยืน

ผู้สาวขาลေး ผู้ขับร้อง ลำไย ไหทองคำ หรือ สุพรรณษา เวชกามา พื้นเพถิ่นกำเนิดของเธออยู่ที่จังหวัดร้อยเอ็ด บทเพลงนี้ประพันธ์ด้วยภาษาถิ่นอีสาน ในการวิเคราะห์จึงใช้บทเพลง ผู้สาวขาลေး ที่ อรวี พิณจสารภิมรณย์ ถอดความเป็นภาษากลางควบคู่ด้วย

ผู้สาวขาลေး หรือ ผู้หญิงชอบเที่ยว เป็นบทเพลงที่กำลังอยู่ในกระแสสังคมทั้งการวิพากษ์วิจารณ์จากผู้หลักผู้ใหญ่เรื่องความไม่เหมาะสมด้านการแต่งกายและท่าเต้น แต่ในทางกลับกันคนอีกกลุ่มกลับชื่นชอบเพราะยอดชมในยูทูบทะลุ 100 ล้าน แม้รูปแบบการนำเสนอของเพลงนี้จะไม่ใหม่ของใหม่ เพราะก่อนหน้านี้ จ๊ะ อาร์สยาม ได้มีบทเพลงรูปแบบเดียวกันออกมาแล้ว ผู้ชมตั้งข้อสังเกตว่าศิลปินผู้นี้รับอิทธิพลจากจ๊ะ อาร์สยาม จึงตั้งสมญานามเธอว่า จ๊ะ คันหู 2 แต่ด้วยวัยของเธอที่มีอายุเพียง 18 ปี แต่กล้าโชว์ลวดลายการเต้นที่เน้นลีลาขยับวน ปลุกเร้าอารมณ์ทางเพศ กล้าแต่งกายเว้า แหว่ง เผยให้เห็นรูปร่าง โชว์สัดส่วนจนเกินงาม ส่วนเนื้อหาของเพลงก็มุ่งสะท้อนโดยตรงถึงกลุ่มวัยรุ่นประเภทเรียนไม่มุ่ง ยุ่งแต่รัก เหล่านี้อาจจะเป็นสาเหตุที่ทำให้คนพูดถึงเธอ

เมื่อกล่าวถึงบทเพลงกับการสะท้อนภาพสังคมจะเห็นว่า ผู้สาวขาลေး เป็นบทเพลงที่สะท้อนสภาพของเด็กไทยในปัจจุบันอย่างเด่นชัด ไม่ว่าจะเป็นด้านการใช้ชีวิตและความรู้สึกนึกคิด ซึ่งแยกอธิบายได้ ดังนี้

1. ด้านการใช้ชีวิต เด็กไทยยุคใหม่หมกมุ่นอยู่กับความบันเทิง เสพความเร้าแรงจลิมหันต์ของตนเอง ดังปรากฏในบทเพลง

“เฮาแค่ผู้สาวขาลေး บ่แม่นผู้สาวขาลีเรียน
บ่ได้ขยันหมั่นเพียร ปากกาเขียนยังได้ยิ้มหมู่
การบอกการบ้านบ่เคยมี ข้อสอบสือออกบ่ได้ยังบู้
แต่ที่พอสู่วันนี้ พุ่งนี้ และเมื่อวาน นั้นเป็นบุญบ้านได้”
(ลำไย ไหทองคำ: ผู้สาวขาลေး)

“อันแค่ผู้หญิงชอบเที่ยว ไม่ใช่ผู้หญิงชอบเรียน
ไม่ได้ขยันหมั่นเพียร ปากกาจะเขียนยังต้องยิ้มเพื่อน
การบ่งบ้านไม่เคยมี ข้อสอบจะออกบ่ไหนยังไม่รู้
แต่ที่สู่วันนี้ พุ่งนี้ และเมื่อวาน นั้นมีปาร์ตี้ที่ไหน”
(อรวี พิณจสารภิมรณย์: ผู้สาวขาลေး)

เนื้อเพลงดังกล่าวนอกจากสะท้อนให้เห็นความสุขของเด็กรุ่นใหม่ที่เกิดจากการเที่ยวเตร่ เฮฮา การจัดงานเลี้ยงสังสรรค์รื่นรมย์แล้ว ยังฉายชัดว่าวัยรุ่นยุคใหม่ให้ความสำคัญกับการศึกษาน้อยลงด้วย บทเพลง

นี่จึงสะท้อนภาพลักษณ์ของเด็กไทยบางกลุ่มได้อย่างชัดเจน ตรงไปตรงมา ภาพที่ฉายชัดตรงตามความเป็นจริงนี้อาจเป็นอีกเหตุผลที่ทำให้ *ผู้สาวขาลေး* เป็นบทเพลงยอดนิยมโดนใจ

2. บทเพลงนี้สะท้อนให้เห็นความนึกคิดของวัยรุ่นโดดเด่น 2 ประการ คือ (1) ความนึกคิดที่มีต่อการศึกษา ภาพที่ปรากฏออกมาทำให้มองเห็นว่า เด็กรุ่นใหม่ให้ความสำคัญกับการศึกษาน้อยลงมาก สิ่งที่พวกเขามุ่งแสวงคือความเรีงรมย์ ซึ่งเชื่อว่าช่วยบันดาลความสุขให้ได้ ด้วยเหตุนี้เด็กยุคใหม่จึงสรรหาความบันเทิงต่างๆ มาเป็นเครื่องบำเรอความสุข แต่ในทางกลับกันสิ่งเหล่านั้นได้ดึง

พวกเขาให้ตกต่ำลง (2) ความนึกคิดเกี่ยวกับความรัก ปรากฏในลักษณะที่ว่า ผู้หญิงกล้าเปิดเผยความรู้สึกที่มีต่อเพศตรงข้ามมากจนเกินงาม ความรักของเด็กยุคใหม่อยู่บนพื้นฐานของความไม่ถูกต้อง ความรักกลายเป็นสิ่งที่ต้องซื้อขายเพื่อให้ได้มา การแย่งชิงที่ค่อยๆ กลายเป็นค่านิยมในหมู่วัยรุ่นได้บั่นทอนภาพลักษณ์และทำให้พวกเขาห่างไกลจากศีลธรรมออกไปทุกที ดังปรากฏในบทเพลง

“ซอมเบ็งอยู่เด้อ ถ้าหากว่าเธอ นั้นเล็กกันกับเขา
เรื่องของสองเฮาสีเป็นไปได๋บ่
บ่ได้เข้ามาเพื่อกอดตัน แต่ว่าฉันนั้นแคร์รอ
ฟาวเล็กกันแหงเงาะ *ผู้สาวขาลေး* อยากรเป็นผู้สาวอ้าย”
(ลำไย ไหทองคำ: *ผู้สาวขาลေး*)
“รอดูอยู่นะถ้าหากว่าเธอนั้นเล็กกันกับเขา
เรื่องของสองเราจะเป็นไปได๋ใหม่
ไม่ได้เข้ามาเพื่อกอดตัน แต่ว่าฉันนั้นแคร์รอ
รีบเล็กกันได้ปะ ผู้หญิงชอบเที่ยว อยากรเป็นแฟนของเธอ”
(อรวี พิณจสารภิมย์: *ผู้สาวขาลေး*)

เนื่องจากต้นฉบับ *ผู้สาวขาลေး* เรียบเรียงเป็นภาษาถิ่นอีสาน ท่วงทำนองมีกลิ่นอายความเป็นหมอลำ แต่ด้วยกระแสนิยมทำให้ อรวี พิณจสารภิมย์ ถอดความ *ผู้สาวขาลေး* หรือ *ผู้หญิงชอบเที่ยว* เป็นภาษากลางที่มีท่วงทำนองเป็นแนวสตริง บทเพลงนี้จึงมี 2 แนว ตามรสนิยมของผู้ฟัง ซึ่งเป็นอีกปรากฏการณ์ใหม่ของวงการเพลงไทยลูกทุ่งในปัจจุบัน

บทส่งท้าย

เพลงไทยลูกทุ่งเป็นเครื่องสำเร็จอารมณ์อย่างหนึ่งโดยเฉพาะชาวบ้านในพื้นที่ชนบท บทเพลงลูกทุ่งได้แทรกซึมอยู่ในวิถีชาวบ้านมาอย่างยาวนาน เนื่องจากเป็นบทเพลงที่เกี่ยวข้องอยู่กับชาวบ้าน บทเพลงลูกทุ่งจึงเป็นวรรณกรรมที่บันทึกภาพสังคมไทยไว้อย่างต่อเนื่อง จนทำให้มองเห็นพัฒนาการของบทเพลงไทยลูกทุ่งไปพร้อมๆ กับพัฒนาการของสังคมไทย

พัฒนาการของเพลงไทยลูกทุ่ง เริ่มต้นจากแนวเพลงที่มีท่วงทำนอง ลีลาการขับร้อง การใช้ภาษาที่ตรงตามแบบแผนหรือเป็นบทเพลงลูกทุ่งแบบฉบับ จากนั้นได้ปรับเปลี่ยนรูปแบบการนำเสนอเป็นแบบภาพยนตร์เพลง ละครเพลง บทพูดผสมร้อง ความน่าสนใจอยู่ที่แนวเพลงลูกทุ่งมีความพร้อมไหวยืดหยุ่นสามารถผสมผสานเข้ากับแนวเพลงที่อยู่ในกระแสนิยมของยุคสมัยได้อย่างกลมกลืนลงตัว วิวัฒนาการที่เกิดขึ้นนี้เป็นผลที่สืบเนื่องจากการปรับตัวเพื่อความอยู่รอด แนวเพลงลูกทุ่งยุคหลัง พุ่มพวง ดวงจันทร์ ปราบกฏในลักษณะเป็นบทเพลงลูกทุ่งผสมผสานเข้ากับแนวเพลงอื่นๆ จึงทำให้บทเพลงลูกทุ่งในปัจจุบันออกห่างไปจากแนวเพลงลูกทุ่งแบบดั้งเดิมทุกที และที่สำคัญเกิดปรากฏการณ์ที่นักร้องแนวสตรีท แนวเพื่อชีวิตได้เชิญศิลปินลูกทุ่งร่วมขับร้องในบทเพลงของตน เช่น ธงไชย แมคอินไตย์ เชิญ จินตหรา พูนลาภ ร่วมขับร้องในบทเพลง *มาทำไม* วงลาบานูน เชิญ เปาวลี ร่วมขับร้องในบทเพลง *พลังงานจน* ป้าง นครินทร์เชิญ ตักแตน ชลดา มาร่วมขับร้องในบทเพลง *ภูมิแพ้กรุงเทพ* และก็มีบ้างที่นักร้องลูกทุ่งหันเหตัวเองไปร้องเพลงแนวอื่นหรือนักร้องแนวอื่นหันเหตัวเองมาร้องเพลงลูกทุ่ง วงการเพลงไทยลูกทุ่งในปัจจุบันจึงเคลื่อนไหวตลอดเวลา

ด้านวัตถุประสงค์ ในอดีตบทเพลงลูกทุ่งเป็นเครื่องสำเร็จอารมณ์คือ ให้ความบันเทิงกับชาวบ้านเป็นหลัก แต่ปัจจุบันบทเพลงไทยลูกทุ่งได้สร้างขึ้นโดยมีเรื่องธุรกิจการค้าเข้ามาเกี่ยวข้อง จนบางครั้งความบันเทิงที่ผู้ฟังได้รับนั้นผู้ประกอบการเบี่ยงเบนอย่างแยบยลไว้เป็นจุดขาย วัตถุประสงค์ของบทเพลงไทยลูกทุ่งในปัจจุบันจึงเปลี่ยนจากเป็นเครื่องสำเร็จอารมณ์ไปสู่การค้ากำไรจากความบันเทิง

ด้านศิลปิน ในอดีตศิลปินลูกทุ่งส่วนใหญ่เลือกเป็นนักร้องเพราะใจรัก การก้าวเข้าสู่วงการเพลงไทยลูกทุ่งยังเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นได้ยาก เพราะผู้ประกอบการด้านการทำเพลงยังน้อย ฉะนั้นน้ำเสียงจึงเป็นเครื่องวัดความสามารถและเป็นจุดขาย ประกอบกับในยุคสมัยนั้นเวทีที่เปิดโอกาสให้นักร้องได้แสดงความสามารถยังน้อย ฉะนั้นคนที่เป็นนักร้องในยุคนั้นได้จึงเป็นผู้มีความสามารถจริงๆ ส่วนปัจจุบันการย่างก้าวเข้าสู่วงการนักร้อง

ของศิลปินเกิดขึ้นได้ง่ายและอาจมีเหตุผลอื่นๆ แฝงอยู่ด้วย เช่น (1) ศิลปินอยากเป็นนักร้องเพราะใจรักจริงๆ (2) ศิลปินได้ร้องเพลงเพราะได้รับโอกาสในการแสดงความสามารถ (3) ศิลปินอยากเป็นนักร้องเพราะอยากได้เงิน ทั้งนี้เพราะเส้นทางนักร้องในปัจจุบัน คือ บันไดสำคัญในการก้าวสู่วงการบันเทิง ซึ่งจะเกี่ยวโยงถึงงานรูปแบบต่างๆ ที่จะตามมา เช่น เป็นนักแสดง ถ่ายโฆษณา เดินแบบ ขายผลิตภัณฑ์ ผลพลอยได้ คือ เงินทอง ชื่อเสียง และการทำศัลยกรรม

ด้านเนื้อหา บทเพลงไทยลูกทุ่งในอดีตมุ่งสะท้อนภาพลักษณะภูมิประเทศ ภูมิอากาศพันธุ์ไม้ พื้นบ้าน ทรัพยากรในท้องถิ่น ซึ่งเป็นลักษณะทางกายภาพของพื้นที่ชนบท จากนั้นก็บอกเล่าให้มองเห็นวิถีของคนชนบททั้งด้านความคิด ความเชื่อ ศาสนา ความเป็นอยู่ ภาพที่ถ่ายทอดออกมาทำให้มองเห็นว่าคนชนบทผูกพันกับท้องถิ่น ธรรมชาติ และการเกษตรกรรม พื้นถิ่นจึงเป็นอยู่อย่างสำคัญ

ของชาวบ้าน ชาวบ้านมีวิถีความเป็นอยู่ที่มีความสุข สุขที่เกิดจากความเรียบง่ายของการดำเนินชีวิต และสุขอันเกิดจากความร่มเย็นเป็นสุข เนื้อหาของบทเพลงไทยลูกทุ่งในยุคต่อมาสะท้อนให้เห็นวิถีของคนชนบทที่เริ่มต้องต่อสู้ดิ้นรนกับการดำเนินชีวิต ความยากจน การศึกษา และอื่นๆ โดยสอดแทรกสภาพสังคมวัฒนธรรมของพื้นที่ชนบทไว้ด้วย และสุดท้ายยุคปัจจุบันเนื้อหาของบทเพลงไทยลูกทุ่งสะท้อนให้เห็นการเปลี่ยนแปลงขีวิตสังคมของคนชนบทชนิดหน้ามือเป็นหลังมือ อันเนื่องมาจากกระแสทุนนิยม วัฒนธรรมตะวันตก โลกาภิวัตน์ และอื่นๆ ซึ่งมีอิทธิพลต่อการเข้ามาเปลี่ยนความคิด ความเชื่อ ค่านิยมของชาวบ้านให้หันเหไปสู่วิถีแบบใหม่ ค่านิยมที่ดึงามที่คนในสังคมเคยยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติ เมื่อถูกละเลยมองข้ามความสำคัญอิทธิพลจากภายนอกก็เริ่มกัดกร่อนทำลายความเป็นไทย จึงทำให้คนไทยรุ่นใหม่เริ่มอยู่อย่างคนไร้ราก อันเป็นภาวะการณ์ที่น่าห่วงใยอย่างยิ่ง ■

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา แก้วเทพ. (2544). **ศาสตร์แห่งสื่อและวัฒนธรรมศึกษา**. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.
- กรมพระยาเดชาดิศร, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ. (2543). **โคลงโลกนิติ**. กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว.
- จินตนา ดำรงค์เลิศ. (2533). **วรรณกรรมเพลงลูกทุ่ง : ขนบธรรมเนียมประเพณี ค่านิยม และการดำเนินชีวิตของชาวชนบทไทยที่ปรากฏในเพลงลูกทุ่งไทยตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่สองจนถึงปัจจุบัน**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เจนภพ จบกระบวนวรรณ. (2550). **เพลงลูกทุ่ง**. กรุงเทพฯ: สารคดี.
- ตรีศิลป์ บุญขจร. (2542). **นวนิยายกับสังคมไทย พ.ศ.2547-2550**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทวีศักดิ์ ปิ่นทอง. (2554). **วรรณคดีกับสังคมไทย**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์. (2554). **คำหยาด**. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: แพร่สำนักพิมพ์.
- พ.ณ. ประมวญมารค, รวบรวม. (2515). **จันทโครพ นิทานคำกลอนสุนทรภู่ เล่ม 2**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). พระนคร: แพร่พิทยา.
- พรรณราย คำโสภา. (2549). **คุณรู้จักเพลงลูกทุ่งหรือยัง. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์**. 11(1), 33-40.
- รื่นฤทัย สัจจพันธุ์. (2553). **ความรู้ทั่วไปทางภาษาไทย ตอน 3 วรรณคดีไทย**. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วิทย์ ศิวะศรียานนท์. (2544). **วรรณคดีและวรรณคดีวิจารณ์**. กรุงเทพฯ: ธรรมชาติ.
- ศิริพร กรอบทอง. (2541). **วิวัฒนาการของเพลงลูกทุ่งไทย พ.ศ. 2548-2535**. ปริญญาานิพนธ์อักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (2532). **กึ่งศตวรรษเพลงลูกทุ่งไทย**. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้ง กรุ๊ป.
- สุรพล วิรุฬห์รักษ์. (2556). เพลงลูกทุ่ง. ใน **สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน** (เล่ม 33, 39-79). กรุงเทพฯ: โครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน.
- ยูทูบ. (2560). สืบค้นเมื่อวันที่ 13 มิถุนายน 2560, สืบค้นจาก <https://www.youtube.com>.
- วิกิพีเดีย. (2560). **เพลงลูกทุ่ง**. สืบค้นเมื่อวันที่ 13 มิถุนายน 2560, สืบค้นจาก <https://th.wikipedia.org/wiki/%E0%B9%80%E0%B8%9E%E0%B8%A5%E0%B8%87%E0%B8%A5%E0%B8%B9%E0%B8%81%E0%B8%97%E0%B8%B8%E0%B9%88%E0%B8%87>.
- วิกิพีเดีย. (2560). **ยิ่งยง ยอดบัวงาม**. สืบค้นเมื่อวันที่ 11 ตุลาคม 2560, สืบค้นจาก https://th.wikipedia.org/wiki/%E0%B8%A2%E0%B8%B4%E0%B9%88%E0%B8%87%E0%B8%A2%E0%B8%87_%E0%B8%A2%E0%B8%AD%E0%B8%94%E0%B8%9A%E0%B8%B1%E0%B8%A7%E0%B8%87%E0%B8%B2%E0%B8%A1

รายชื่อบทเพลง

ลำดับ	ชื่อบทเพลง	ผู้ประพันธ์	ผู้ขับร้อง	อัลบั้ม	ปีที่เผยแพร่
1	เจ้าสาวชาวไร่	เหม เวชกร	คำรณ สัมบุญณานนท์	สาวชาวไร่	2481
2	สาวชาวไร่	เหม เวชกร	ศิริจันทร์	-	-
3	เขมรไล่ควาย	ร้อยแก้ว รักไทย	สุรพล สมบัติเจริญ	รักริงโก	2500
4	ชมทุ่ง	เพลีน พรหมแดน	เพลีน พรหมแดน	เพลีน พรหมแดน 1	2508
5	สิบหมื่น	สุรียา รุ่งตะวัน	เสน่ห์ เพชรบูรณ์	มนต์รักลูกทุ่ง	2513
6	ครูบ้านนอก	-	เพลีน พรหมแดน	อาต๋ี่สักมังกร	2521
7	น้ำตาเมียซาอุ	สรเพชร ภิญญู	พิมพา พรศิริ	น้ำตาเมียซาอุ	2528
8	กระแซะเข้ามาซิ	วิเชียร คำเจริญ	พุ่มพวง ดวงจันทร์	กระแซะเข้ามาซิ	2529
9	สมศรี 1992	วุฒิ วรรณต์	ยิ่งยง ยอดบัวงาม	สมศรี 1992	2535
10	ลำไย	ดำริ ธรรมบาล	ลูกนก สุภาพร	คุณลำไย	2544
11	ดอกหญ้าในป่าปูน	สลา คุณวุฒิ	ต่าย อรทัย	ดอกหญ้าในป่าปูน	2545
12	สะใภ้ยายก	-	หลิว อาจารย์ยา	1479 รหัสรัก รหัสใจ	2547
13	แฟนเก็บ	วสุ ห้าวหาญ	ต๊ักแตน ชลดา	ดอกนีออนบานค่ำ	2551
14	บัณฑิตกรีด ยาง	วิทย์ มหาชน	นุ้ย สุวีณา	นุ้ยสั่งแฟน	2551
15	กรูบ กรูบ	สุทธิพงษ์ สมบัติจินดา	ไบเตย อาร์สยาม	กรูบ กรูบ	2559
16	สี่รักออนไลน์	เบิร์ด ปทุมราช	เบิร์ด ปทุมราช	สี่รักออนไลน์	2560
17	ผู้สาวขาเลาะ ต้นฉบับ	อาม ชุติมา	ลำไย ไททองคำ	ผู้สาวขาเลาะ	2560
18	ผู้สาวขาเลาะ ฉบับภาษา กลาง	อรวิ พินิจสารภิมย์	อรวิ พินิจสารภิมย์	-	2560